

2017 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл іші қаржы есептілігіне ескертулер

(мың қазақстандық теңгемен)

1. Қызметінің сипаты

«Эйр Астана» АҚ (бұдан әрі «Компания») Қазақстан Республикасы Азаматтық Кодексінің анықтамасына сәйкес акционерлік қоғам болып табылады. Компания Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 29 тамыздағы № 1118 қаулысына сәйкес 2001 жылғы 14 қыркүйекте жабық акционерлік қоғам ретінде құрылды. Заңнамаға 2003 жылы енгізілген өзгерістердің нәтижесінде 2005 жылдың 27 мамырда Компания акционерлік қоғам болып қайта тіркелді.

Компанияның негізгі қызметі жолаушыларға ішкі және халықаралық авиатасымалдары бойынша қызметтер көрсету болып табылады сондай-ақ, өзге қызмет жүк және пошта әуе тасымалдарын қамтиды.

Компания өзінің алғашқы рейсін 2002 жылдың 15 мамырында Boeing-737 әуе кемесімен Алматы қаласынан Қазақстанның елордасы Астана қаласына ұшуды жүзеге асыру арқылы орындады. 2017 жылдың 31 желтоқсанында Компания қысқа бағыттарға тасымалдауларды жүзеге асыратын 9 әуе кеме және ұзақ бағыттарға тасымалдауларды жүзеге асыратын 23 әуе кемесінен тұратын 32 турбореактивті әуе кемесі кіретін паркпен жұмыс істеді, оның ішінде 10 әуе кемесі қаржы лизингі аясында алынған және 22 әуе кемесі операциялық лизинг аясында алынды (2016 жылы: қысқа бағыттарға тасымалдауларды жүзеге асыратын 9 әуе кеме және ұзақ бағыттарға тасымалдауларды жүзеге асыратын 22 әуе кемесінен тұратын 31 турбореактивті әуе кемесі, оның ішінде 11 әуе кемесі қаржы лизингі аясында алынған және 20 әуе кемесі операциялық лизинг аясында алынған).

2010 жылы Компания өз офисін Қазақстан Республикасының Астана қаласынан Қазақстан Республикасының Алматы қаласына Закарпатская көшесі, 4А мекен-жайы бойынша қайта тіркеуді жүргізді, өйткені Компаниямен негізгі әрекеттесуші әуежай Алматы қаласының Халықаралық Әуежайы болып табылады.

Компанияның акционерлері Қазақстан Республикасының Үкіметі атынан «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-ауқат Қоры» АҚ және «BAE Systems Kazakhstan Ltd.» компаниясы болып табылады, олар Компания акцияларының тиісінше 51% және 49% иелік етеді.

2. Жаңа және қайта қаралған халықаралық қаржы есептілігі стандарттарының қабылдануы

Әлі қабылданбаған жаңа стандарттар мен интерпретациялар

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап есеп кезеңдері үшін ерте қолдануға рұқсат етілген бірқатар жаңа стандарттар күшіне енеді. Компания осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа немесе өзгертілген стандарттарды қолданбаған.

Келесі көрсетілген стандарттар Компанияның қызметіне ықпал етуі мүмкін. Компания көрсетілген стандарттар мен түсініктемелерді күшіне енгеннен кейін қолдануды жоспарлауда.

- » ҚЕХС (IFRS) 16 стандарты жалға алушылардың жалгерлік шарттар есебін жүргізуінің бірыңғай үлгісін енгізеді, бұл олардың жалға алушы балансында көрініс табуын ұйғарады. Осы үлгіге сәйкес, жалға алушы базалық активті пайдалану құқығы болып табылатын пайдалану құқығы түріндегі активті және жалгерлік төлемдерді төлеу міндеті болып табылатын жалға алу міндеттемесін тануы тиіс. Қысқа мерзімді жалға алуға және төмен құнды нысандарды жалға алуға қатысты міндетті емес ықшамдаулар көзделген. Жалпы алғанда Жалға берушілер үшін есеп жүргізу қағидалары сақталады – олар жалға беруді қаржылық және операциялық деп жіктеуді жалғастыратын болады. ҚЕХС (IFRS) 16 стандарты жалдауға қатысты қолданылатын нұсқаулықты, соның ішінде ҚЕХС (IAS) 17 «Жалға алу» стандартын, ХҚЕТК (IFRIC) 4 «Келісімде жал белгілерінің болуын анықтау» түсіндірмесін, ПКР (SIC) 15 «Операциялық жал – ынталар» және ПКР (SIC) 27 «Жалдың заңдық формасы бар операциялардың мәнін анықтау» түсіндірмелерін алмастырады. ҚЕХС (IFRS) 16 стандарты 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді.
- » ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен келісім бойынша түсім» қолданатын кәсіпорындар үшін ҚЕХС (IFRS) 16 стандартын алғашқы қолдану немесе оған дейінгі мерзімнен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.
- » ҚЕХС жыл сайынғы жетілдіру, 2014-2016 жж. – ҚЕХС (IFRS) 1 және ҚЕХС (IAS) 28 түзету. ХҚЕТК (IFRIC) 22 Шетел валютасындағы операциялар және алдын-ала төлем стандартын түсіндіру. ХҚЕТК (IFRIC) 23 Пайда салығын есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік стандартын түсіндіру.

Компанияның болжамы бойынша, ҚЕХС (IFRS) 16-ның елеулі түрде ықпалы болады, бірақ жоғарыда көрсетілген басқа жаңартулар, қаржылық есептілікке айтарлықтай ықпал етпейді.

ҚЕХС (IFRS) 9 және ҚЕХС (IFRS) 15 қолдануынан бағалау әсері

Компания 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар» және ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» стандарттарын қолдануы қажет. Компания ҚЕХС (IFRS) 9 және ҚЕХС (IFRS) 15 стандарттарының алғашқы қолдануының қаржылық есептілікте көрсетілетін болжамдалған әсерін бағалады. Бұл стандарттардың қолдануынан Компанияның меншікті капиталына 2018 жылдың 1 қаңтарына жасалған бағалау әсері осы шаққа дейінгі бағалауымен негізделген және төменде келтірілген.

Компания алғашқы қолдану күні енгізілген өзінің бірінші қаржылық есептілігін ұсынғанға дейін, жаңа есеп саясатының өзгеруіне байланысты 2018 жылдың 1 қаңтарында стандарттарды қабылдаудың нақты зардаптары өзгеруі мүмкін.

Компанияның меншік капиталының бастапқы теңгерімге дейін жалпы есеп айырысуын түзету (салық шегерілгеннен кейін) 2018 жылдың 1 қаңтарында шамасы 170 млн теңге құрады. Бөлінбеген пайданың түзетілуі ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес қаржылық активтердің құнсыздану резервінің мойындалуымен байланысты.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары»

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» қаржы активтерін, қаржылық міндеттемелерді және кейбір қаржылық емес тауарларды сатып алуға немесе сатуға арналған келісім-шарттарды тануға және бағалауға қойылатын талаптарды белгілейді. Бұл стандарт ҚЕХС (IAS) 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау» стандартының орнына қолданылады.

i. Жіктеу - «Қаржы құралдары»

9 ҚЕХС (IFRS) активтерді басқарудың бизнес-моделін және олардың ақша ағындарының сипаттамаларын көрсететін қаржылық активтерді классификациялау мен бағалаудың жаңа тәсілдерін қамтиды. ҚЕХС (IFRS) 9 амортизацияланған құн бойынша, басқа жиынтық табыс арқылы танылған әділ құн бойынша және пайда мен залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтерді классификациялаудың үш негізгі санатынан тұрады. Стандарт ҚЕХС (IFRS) 39 сәйкес қаржылық активтердің келесі санаттарын жояды: өтеуге дейін ұсталатын қаржылық активтер, несиелер мен дебиторлық берешек және сатуға арналған қолда бар құралдар.

ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес, келісімшартқа енгізілген туынды құралдар, негізі стандарт шеңберіндегі қаржы активі болып табылған жағдайда, негізгі келісімшарттан ешқашан ажыратылмайды. Оның орнына қоспалы қаржы құралы жалпы классификациялау үшін бағаланады.

Бағалауды негізге ала отырып, Компания жаңа жіктеу талаптары оның клиенттерінің дебиторлық берешектерінің, кепілдік салымдарының және ақша қаражаттары мен олардың баламаларының есебіне айтарлықтай әсер етпейді деп есептейді.

ii. Құнсыздану - Қаржылық активтер мен шарттық активтер.

9 ҚЕХС (IFRS) 39 ҚЕХС (IAS)-дағы «келтірілген шығын» перспективалық үлгісін «күтілетін несиелік шығын» (КНШ) перспективалық үлгісімен ауыстырады. Бұл экономикалық факторлардың өзгеруі КНШ-ға қалай әсер ететіндігі туралы елеулі үкім мен талдауды талап етеді, ол сараланған ықтималдылық негізінде анықталады.

Құнсызданудың жаңа үлгісі үлестік құралдарға салынатын инвестицияларды қоспағанда және активтер бойынша келісімшарттарды қоспағанда, амортизацияланған құны бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтеріне қолданылатын болады.

9 (IFRS) ҚЕХС бойынша шығындарға есептелген бағалау резервы төмендегі негіздердің бірімен өлшенеді:

- » • 12 айлық КНШ: КНШ, есепті күннен кейінгі 12 ай ішінде ықтимал дефолт нәтижесі болып табылады; және
- » • Өмір бойы мерзім үшін болатын КНШ: қаржы құралынан күтілетін мерзімнің ішінде болуы ықтимал қарыз төлей алмау оқиғаларының нәтижесі болып табылатын КНШ.

Өмір бойы мерзім үшін болатын КНШ активі егер қаржы активінің есепті күнгі несиелік тәуекелі бастапқы танудан кейін айтарлықтай өскен кезде қолданылады, ал өсу болмаған жағдайда 12 айлық КНШ өлшемі қолданылады. Егер қаржы активінің есепті күніндегі несиелік тәуекелі төмен болса, онда кәсіпорын қаржы активінің несиелік тәуекелі едәуір ұлғайған жоқ, деп есептей алады. Алайда, активтің бүкіл өміріне негізделген құнсыздануға арналған резервтің бағалануы, әрқашан елеулі қаржыландыру компоненті жоқ саудалық дебиторлық берешекке және келісім-шарттық активтерге қолданылады.

Төменде сипатталған құнсыздану әдіснамасына сүйене отырып, Компания 2018 жылдың 1 қаңтарындағы ҚЕХС (IFRS) 9 талаптарын қолдану құнсызданудан болған мынадай қосымша шығындарға әкеледі деп есептеді.

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап құнсызданудың қосымша резервін бағалау

Кепілдік депозиттер	170,000
Сауда және өзге де дебиторлық берешек	29,000
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	13,000
ЖИНАҚТАЛҒАН ҚОСЫМША ҚҰНСЫЗДАНУ ШЫҒЫНДАРЫ	212,000

Сауда және өзге де операциялар бойынша дебиторлық берешек

Болжамды КНШ портфельге байланысты соңғы екі-алты жылдағы несиелік шығындардың нақты тарихына негізделді. Компания КНШ тарифтерін корпорациялар мен жеке тұлғалар үшін бөлек есептеуді жүзеге асырды. Әр топтағы үзінділер несиелік тәуекелдің жалпы сипаттамалары негізінде бөлінді, мысалы өнеркәсіп саласындағы корпорациялар үшін.

Кепілдік депозиттер

Кепілдік депозиттердің көпшілігі Компанияның жалға берушілерімен орналастырылған ұзақ мерзімді кепілді депозиттермен ұсынылған. Бұл депозиттер әуе кемесін қайтару алдында бірнеше айлық жалдау төлемдерін және / немесе түпкілікті жөндеу шығындарын өтеу үшін орналастырылады, егер Компания өз міндеттемелерін орындамаса. Компания лизинг берушілерді екіталай деп есептемегеніне қарамастан, күмәнді борыштар бойынша резервтер 9 ҚЕХС (IFRS) талаптарына байланысты сомалар есептеледі.

Көптеген жалға берушілер 2017 жылғы 31 желтоқсанда Standard & Poor's рейтингіне сәйкес AA - BB дәрежесіне ие. Компания Stanard және Poor's стандартты матрицасы негізінде модификацияланған Васичек моделін пайдалана отырып, күтілетін кредиттік шығынға болжамды ақпаратты енгізу және тарихи деректерді жинау кезеңі мен ағымдағы экономикалық жағдайлар кезінде экономикалық жағдайдың арасындағы айырмашылықтарды көрсету үшін дефолт ықтималдығын есептеді.

Компания бағалауы бойынша, 9 ҚЕХС-ның (IFRS) құнсыздануға қатысты талаптарды 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолдану 39 ҚЕХС-ына (IAS) сәйкес танылған құнсызданудан болған залалды 170 000 мың теңгеге ұлғайтуға әкеп соқтырады.

Ақша қаражаттары және оның баламалары.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мен олардың баламалары Standard & Poor's рейтингі негізінде AA-дан B-ға дейінгі банктік және қаржы ұйымдарында сақталады.

Ақшалай қаражаттардың және олардың баламаларының болжамды құнсыздануы 12 айға күтілетін шығындар негізінде есептелді және қысқа мерзімді өтеу мерзімдерін көрсетеді. Контрагенттердің сыртқы несие рейтингтеріне сүйене отырып, Компания ақша қаражаттары мен олардың баламаларының несие тәуекелі төмен деп есептейді.

Ақшалай қаражаттар мен ақшалай қаражаттардың баламаларының КНШ-н бағалау үшін Компания кепілдікті депозиттердің құнсыздануын бағалау үшін пайдаланылған тәсілге ұқсас тәсіл қолданды.

Компания бағалауы бойынша, құнсыздану талаптарын 9 ҚЕХС-қа (IAS) сәйкес 2018 жылдың 1 қаңтарында қолдану, 39 ҚЕХС-ына (IAS) сәйкес танылған құнсызданудан болған шығынды 13,000 мың теңгеге ұлғайтуға алып келеді.

iii. Жіктеу - қаржылық міндеттемелер

9 ҚЕХС (IFRS) қаржылық міндеттемелерді жіктеу үшін 39 IAS-дағы бар талаптарды негізінен сақтайды. Алайда, 39 (IAS) ҚЕХС -ына сәйкес, пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын міндеттемелердің әділ құнындағы барлық өзгерістер пайда немесе зиян бөлімінде көрсетіледі, ал 9 (IFRS) ҚЕХС-ына сәйкес әділ құнындағы бұл өзгерістер келесідей:

- » жауапкершіліктің несиелік тәуекелінің өзгерісіне қатысты әділ құнының соммасының өзгеруі басқа жиынтық табыста көрсетілген; және
- » әділ құнның қалған бөлігі пайда мен залал туралы есеп бөлімінде көрсетілген.

Компания қаржылық міндеттемелерді пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланған ретінде жіктемеді және қазіргі уақытта оны жасамайды. Компанияның бағалауы 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелерді жіктеуге айтарлықтай әсер еткен жоқ.

iv. Ақпаратты ашу

ҚЕХС (IFRS) 9, әсіресе хеджирлеуді есепке алуға қатысты, несие тәуекелі және КНШ туралы жаңа толық ақпаратты талап етеді. Компанияның бағалауы ағымдағы процесс деректеріндегі кемшіліктерді анықтау үшін талдауды қамтиды және Компания жүйеге өзгерістер енгізу процесінде және қажетті деректерді жинау үшін қажетті деп санайтын өзгерістерді бақылайды.

v. Өтпелі кезең

9 ҚЕХС (IFRS) қабылдағаннан кейінгі есеп саясатындағы өзгерістер, әдетте төменде сипатталған жағдайларды қоспағанда, ретроспективті түрде қолданылады.

- » Компания жіктеу және бағалау (құнсыздануды қоса алғанда) өзгерістеріне қатысты алдыңғы кезеңдердегі салыстырмалы ақпаратты қайта есептемеу мүмкіндігін беретін артықшылықты пайдаланады. 9 ҚЕХС (IFRS) қабылдаудан туындайтын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық құнындағы айырмашылық, әдеттегідей, 2018 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша бөлінбеген пайда мен резервтерде көрінеді.
- » Компания қаржы активін есепке алудың бизнес үлгісін анықтау үшін бастапқы қолдану күніндегі қолданыстағы фактілер мен жағдайлардың негізінде бағалау жүргізуге міндетті.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттардан түскен кірістер»

ҚЕХС (IFRS) 15 табыс мерзімін, уақытын және табыс ретінде танылу тиісін анықтау үшін кеңейтілген құрылымды қолданады. Бұл стандарт қолданыстағы табыстың танылуының басқару принциптерін, соның ішінде (IAS) 11 «Құрылыс келісім-шарттары», ҚЕХС (IAS) 18 «Табыс» және IFRIC түсіндіру, (IFRIC) 13 «Сатып алушылардың ынталандыру бағдарламасы» стандарттарының орнын басады.

Әсер

Кірістерді тану және бағалау үшін «Клиенттермен жасалған келісімшарттардан түсетін табыс» 15 ҚЕХС -ының (IFRS) талаптарын алдынала талдауға негізделі отырып, Компания ағымдағы түсімдерді есепке алу саясаты ҚЕХС (IFRS) 15-тен ұсынылған саясат талаптарынан айтарлықтай ерекшеленбейтіндігін анықтады. Сәйкесінше, 2018 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша бөлінбеген пайданың кіріс сальдосының бағалау түзетуі шамалы.

Өтпелі кезең

Компания бастапқы қолдану күніне танылған түпнұсқа қолданылатын стандартты (яғни, 2018 жылдың 1 қаңтарынан) кумулятивтік әсер ету әдісімен 15 ҚЕХС (IFRS) қолдануды жоспарлайды. Нәтижесінде Компания ҚЕХС (IFRS) 15 ұсынылған салыстырмалы кезеңге қойылатын талаптарды қолданбайды.

3. Есеп саясатының негізгі принциптері

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Бұл қаржы есептілігі Қаржы есептілігінің халықаралық стандарттарына («ҚЕХС») сәйкес дайындалды.

Қаржы есептілігін дайындау принциптері

Бұл қаржы есептілігі, төменде түсіндірілетіндей бағалау немесе әділ құны бойынша ескерілген кейбір қаржы құралдарын қоспағанда, тарихи құны бойынша есеп принциптеріне сәйкес дайындалды. Тарихи құн әдетте сатып алу күнінде активтерге айырбасталып берілген сыйақының әділ құнының негізінде анықталады.

Компания өзге жиынтық табысты пайда немесе залал туралы есептен бөлек жариялайды.

Төменде келтірілген есеп саясатының негізгі ережелері осы қаржы есептілігінде барлық ұсынылған кезеңдер үшін дәйекті қолданылды.

Есепке алу саясатындағы өзгерістер.

Компания бастапқы қолданылған күннен бастап 2017 жылғы 1 қаңтар, стандарттарға келесі өзгертулерді қабылдады:

«Ақпаратты ашып көрсету талаптарын қайта қарау туралы жоба (7 ҚЕХС (IAS) түзетулер). IAS 7 «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» ақпаратты ашып көрсету талаптарын қайта қарастыру бойынша ҚЕХС бойынша Кеңес ауқымды жобасы аясында өзгертілген. Түзетулер қаржы есептілігін пайдаланушыларға қаржылық қызметтен туындайтын, соның ішінде ақшалай қаражаттардың ағынынан туындаған және ақшалай қаражаттардың ағынынан туындамаған өзгерістерді бағалауға мүмкіндік беретін ашып көрсетуді талап етеді. Ақпаратты ашып көрсету талаптарын қанағаттандырудың бір жолы - кезеңнің басында және аяғында қаржылық қызметтің нәтижесінде туындайтын міндеттемелердің баланстары арасындағы салыстыруды ұсыну (24-ескертпе).

Функционалдық валюта және қаржылық есептілікті ұсыну валютасы

Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы теңге болып табылады, ол Компанияның тиісті операцияларының, оқиғалары мен жағдайларының экономикалық мәнін көрсететін болғандықтан және Компанияның операциялық қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортадағы қолданыстағы валюта болып табылатындықтан, 2017 жылдың 31 желтоқсанына дейін Компанияның қолданыстағы валютасы болды.

2017 жылы басшылық Компанияның халықаралық тасымалдау операциялары көбеюіне ерекше назар аудара отырып, Компанияның функционалдық валютасын айқындайтын көрсеткіштерді қайта бағалады. Басшылықтың айтуынша, операциялардың көпшілігі АҚШ долларымен немесе басқа шетел валюталарымен байланысты.

Компания орналасқан ел валютасы теңге болғанымен басшылық 2017 жылдың 31 желтоқсанынан бастап (Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес есеп беру мақсаттарына өту күні) Компанияның функционалдық валютасы АҚШ доллары болып табылатының қорытынды жасады.

АҚШ доллары айтарлықтай дәрежеде пайдаланылады, немесе Компанияның операцияларына, оның түсіміне және операциялық шығындарына, соның ішінде әуе кемелерін жалдауға елеулі әсер етеді. Бұдан басқа, әуе кемелердің қаржыландыру бойынша міндеттемелері бар, оларды сатып алу баланста АҚШ долларында көрінеді. Жоғарыда айтылғандар Компанияға қатысты негізгі операциялардың, оқиғалар мен жағдайлардың экономикалық сипатын көрсетеді. Осылайша, өтпелі күнінен бастап Компания АҚШ долларын өзінің функционалдық валютасы ретінде пайдаланады. Функционалдық валютадан басқа барлық валюталар шетелдік деп саналады. АҚШ долларымен өлшенбейтін барлық операциялар, 21 ҚЕХС (IAS) «Валюталық бағам өзгерісінің ықпалы» талаптарына сәйкес АҚШ долларымен бағаланады.

Акционерлердің талабы бойынша Компания АҚШ доллары («USD») және қазақстандық теңге валюталарында ұсынылатын қаржылық есептіліктің екі жиынтығын даярлайды, өйткені акционерлер екі валюта да Компанияның қаржылық есептілігі пайдаланушыларына пайдалы болады деп санайды.

Табыстар

Жолаушылар тасымалынан түскен табыстар

Сатылған билеттер тасымалдау жөніндегі қызметтер көрсетілген кезде табыс болып танылады. Сатылған, бірақ әлі пайдаланылмаған авиабилеттердің құны Компанияның қаржылық жағдайы жөніндегі есептілікте болашақ кезеңдердің табыстары ретінде көрсетілген. Қаржылық жағдай жөніндегі есептіліктің бұл жолы жолаушылардың тасымалдануына қарай, не жолаушы билетті қайтарған кезде азайтылады. Сатылған, бірақ қолданылмаған билеттер мерзімі аяқталатын кезеңде негізгі қызметтен алынған табыс болып танылады. Өткен жылдардың тарихи ақпараты негізінде, сатылған билеттердің пайдаланылмайтын немесе қайта өткізілмейтін пайызы негізінде жолаушылар тасымалынан түскен табыс туралы шешім қабылдады.

Жолаушыларды тасымалдаудан түскен табыстар басқа авиакомпаниялармен жасалған «code-share» шарттары бойынша түсетін табыстарды қамтиды. Бұл шарттар бойынша Компания осы авиакомпаниялардың рейстеріндегі орындарды сатады және бұл авиакомпаниялар да Компанияның рейстеріндегі орындарды сатады. Басқа авиакомпаниялардың рейстеріндегі орындарды сатудан алынған табыстар Компанияның пайдаларының немесе залалдарының құрамында таза мөлшерінде көрсетіледі. Компанияның рейстеріне басқа авиакомпаниялардың билеттерін сатуынан түскен табыстар жолаушылар тасымалынан түскен табыстардың құрамында пайдаларда немесе залалдарда көрсетіледі.

Әуежай қызметтерінен түсетін табыс, мысалы, алымдар мен салықтар, онымен байланысты шығындардан бөлек ұсынылады. Бұл презентация Компанияның мәміле көлемінің негізінде бағаланған нақты әуежай шығыстарындағы өзгерістерге ұшырағаны түсіндіріледі. Осылайша, Компания агент ретінде емес, принципал ретінде әрекет етеді.

Жүк тасымалдарынан түскен табыстар

Компанияның жүк тасымалдарынан түскен табыстары тасымалдау жөніндегі қызметтердің көрсетілгенде табыстар болып танылады. қызмет көрсетілмеген жүк тасымалдарын сату болашақ кезеңдердің табыстары ретінде көрсетіледі.

Жолаушыларды ынталандыру бағдарламасы

Сатылатын билеттер бойынша Nomad Club ұпайларын беру, болжамды марапат пен көрсетілетін қызмет арасалмағы арасынан алынатын, марапаттың әділ құны бойынша бірнеше элементтерді құрайтын табыс операциялардың элементі ретінде есептеледі. Болжамды марапат ретінде түскен сыйақының әділ құны – осы марапаттың жекелеген сату құны бойынша бағаланады. Мұндай сыйақы бастапқы сату кезінде табыс болып саналмайды және болашақ кезеңнің табысы ретінде көрсетіледі. Алайда, марапат берілгеннен соң және Компания өз міндеттерін толығымен орындаған соң, ол табыс ретінде танылады.

Туристік агенттіктердің комиссиялары

Туристік агенттіктердің авиабилеттерді сатудан алатын комиссиялары жолаушыларды тасымалдау жөніндегі қызметтер көрсетілген кезде шығыс болып танылады.

Сегменттік есеп беру

«Эйр Астана» операциялық шешімдерге қаржылық ақпарат қалай берілгеніне негізделген бір операциялық сегмент ретінде басқарылады. Операциялық сегменттің есебі Компанияның жедел шешімдер қабылдауға жауапты басшысына ішкі есептілікке сәйкес дайындалады. Компанияның қаржылық нәтижесін оңтайландыру үшін желінің барлық ресурстарын бөлу туралы шешімдер қабылданады.

Табыс рейстің тағайындалған пунктіне негізделген сегменттерге бөлінеді.

Жалдау

Жалдау, егер жалдау шарттары бойынша активке иеленумен байланысты елеулі тәуекелдер мен игіліктер жалгерге берілетін болса, қаржылық жалдау ретінде жіктеледі. Жалдаудың барлық өзге түрлері операциялық жалдау ретінде жіктеледі.

Компания жалға алушы ретінде

Қаржылық жалдау шарттары бойынша жалданған активтер бастапқыда жалдау мерзімінің басындағы жалданған мүліктің әділ құны немесе ең аз жалдық төлемдердің дисконтталған құнының қайсысы төмен болса сол құн есепке алынады. Жалға берушінің алдындағы тиісті міндеттемелер қаржылық жағдай жөніндегі есептігінде қаржылық жалдау жөніндегі міндеттемелер ретінде көрсетіледі.

Жалдау төлемінің сомасы қаржылық шығыстар мен жалдау жөніндегі міндеттемелердің азайтылуының арасында міндеттемелердің қалдығына пайыздың тұрақты мөлшерлемесін алуға болатындай етіп бөлінеді. Қаржылық шығыстар, егер олар жіктелетін активтерге тікелей жатқызылмайтын болса, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі. Соңғы жағдайда ол несиелер жөніндегі шығындарға қатысты Компанияның жалпы саясатына сәйкес капиталдандырылады. Шартты жал ақысы төленетін кезеңдерде шығын ретінде танылады.

Операциялық жалдау бойынша төлемдер, басқа жүйелік база жалданған активтен экономикалық игіліктердің алынуының неғұрлым дұрыс көрінісін беретін жағдайды қоспағанда, тиісті жалдау мерзімінің ішінде тікелей әдіс бойынша шығыстар болып танылады. Әуе кемелерін жалдау ұшу сағаттары мен циклдеріне байланысты өзгертін елеулі қаржылық және айнымалы жалдау төлемдерін қамтиды және өздері туындаған кезеңде шығыстар болып танылады. Операциялық жалдауды жасасу кезінде сыйақы алынған жағдайда, мұндай сыйақылар міндеттемелер болып танылады. Жалдау төлемдерінің кебір бөлігі әуе кемелерін оралу үшін кез келген өтелмеген міндеттемелерін өтеуге жалға беруші үшін кепіл ретінде алынған аккредитивтер қамтылған (белгілі бір жағдайларда). Мұндай сыйақылардан алынған жиынтық игілік, басқа жүйелік база жалданған активтен экономикалық игіліктердің алынуының неғұрлым дұрыс көрінісін беретін жағдайды қоспағанда, тікелей әдіс бойынша жалдау жөніндегі шығыстардың азайтылуы ретінде танылады.

Кепілдікті депозиттер

Әуе кемелерін жалдау жөніндегі кепілді депозиттер жасалған қаржылық және операциялық жалдау шарттарының талаптарына сәйкес әуе кемелерін жалға берушілерге төленген соманы білдіреді. Бұл депозиттер жалдау мерзімі аяқталғаннан кейін Компанияға қайтарылады. Операциялық жалдау шарттары бойынша кепілді депозиттер қаржылық жағдай жөніндегі есептілікте активтер ретінде көрсетілген. Бұл депозиттердің сыйақылары жоқ және жылына 2.25% орташа нарықтық табыстылық деңгейімен амортизацияланатын құны бойынша көрсетілген (2016 ж.: 2.25%).

Депозитті алғаш мойындағанда, Компания дисконт пен мерзімі ұзартылған активті бір уақытта мойындайды. Дисконт жал мерзімі ішінде тиімді пайыздық мөлшерлеменің көмегімен амортизацияланады, ал мерзімі ұзартылған актив депозит мерзімі ішінде тең сомалар түрінде амортизацияланады.

Шетелдік валютадағы операциялар

Қаржы есептілігін дайындау кезінде функционалдық валютадан ерекшеленетін валютада («шетелдік валюталар») көрсетілген мәмілелер мәміле жасалған күнгі айырбас бағамы бойынша көрсетіледі. Шетелдік валютамен көрсетілген ақшалай баптар есептілік жасалған күнгі тиісті валюталық бағам бойынша қайта есептеледі.

Шетел валютасында көрсетілген тарихи құны бойынша есепке алынатын ақшалай емес баптар қайта есептелмейді.

Шетелдік валютада көрсетілген әділ құны бойынша есепке алынатын ақшалай емес баптар әділ құнды анықтау күні қолданылатын айырбас бағамдары бойынша қайта есептелуі тиіс.

Төменде 31 желтоқсандағы және осы күні аяқталған жылдар үшін теңгенің айырбас бағамдары келтірілген:

	Орташа бағам		Есепті күндегі «спот» айырбас бағамы	
	2017 ж.	2016 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Доллар США (долл. США)	326.00	342.16	332.33	333.29
Евро	368.52	378.63	398.23	352.42
АҚШ доллары	420.12	464.39	448.61	409.78

Төмендегі кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АҚШ долларының айырбас бағамы туралы ақпарат берілген:

	Есепті күндегі «спот» айырбас бағамы 31 желтоқсан 2017 ж.
Тенге (тенге)	0.003
Евро (евро)	1.198
Ағылшын фунт стерлингі (фунт)	1.350

Қаржылық табыстар мен шығыстар

Қаржылық табыстар банк депозиттерінен сыйақы бойынша табыстардан және пайда немесе залал арқылы қаржы құралдарынан тұрады. Қаржы активтері бойынша пайыздық табыстар, егер Компанияның экономикалық игілік алуының және табыстардың деңгейінің дұрыс анықталуының жоғары ықтималдығы бар болса, танылады. Пайыздық табыстар қаржы активінің баланстық құнына (пайыздарды есепке алмастан) және қаржылық активті өтеуге дейінгі күтілетін мерзімнің ішінде күтілетін болашақ ақшалай түсімдердің дисконтталуын қамтамасыз ететіндей болып есептелетін тиімді пайыздық мөлшерлемеге орай бұл активті тану кезінде оның баланстық құнына дейін есептеп шығарылады.

Қаржылық шығыстар сыйақы шығыстарынан, банк комиссияларынан, пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілген қаржы активтері мен міндеттемелерден алынған залалдан тұрады. Жоспарлы пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін біршама уақыт қажет ететін активтердің сатып алынуымен, құрылысымен немесе жасалуымен тікелей байланысты несиелер бойынша шығындар осындай активтердің құнына олар жоспарланған пайдалануға немесе сатуға дайын болғанға дейін қосылады. Несиелер бойынша барлық өзге шығындар өздерінің туындауына қарай табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда көрсетіледі.

Уақыт пен шығынды талап ететін активтер бойынша нақты несиені іске асыру кезінде уақытша инвестициядан түскен инвестициялық пайда капиталдандыруға болатын несиелік шығындардан шегеріледі.

Қызметкерлерге сыйақылар

Қызметкерлерге қысқа мерзімді сыйақылар бойынша міндеттемелер тиісті қызмет көрсетілетін кезеңде табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда шығыстар болып танылады.

Резерв, егер Компанияның қызметкерлерінің жұмысының салдарынан осындай сыйақы төлеу жөніндегі ағымдағы заңдық міндеттемесі болса және бұл сыйақының мөлшері жеткілікті дәрежеде сенімді бағалана алатын болса, болжамды қысқа мерзімді бонустар және Компанияның пайдасынан түскен бонустар мөлшерінен құрылады.

Табыс салығы

Табыс салығы бойынша шығыстар ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтардан тұрады. Ағымдағы табыс салығы есепті жылдың салық салынатын пайдасына негізделеді. Салық салынатын пайда табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда көрсетілген таза пайдадан ерекшеленеді, өйткені соңғысы басқа жылдары салық салуға немесе шегеруге жататын табыстар мен шығыстарды қамтиды, ол сондай-ақ салық салынбайтын, не шегерілмейтін баптарды да қамтиды. Компания ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттемесі есепті кезеңдегі жылдық салық мөлшерін қолдана отырып төленеді.

Кейінге қалдырылған табыс салығы қаржы есептілігінде көрсетілген активтер мен міндеттемелердің баланстық құны және салық алынатын пайданы есептеу кезінде пайдаланылатын салық есебінің тиісті деректерінің арасындағы уақытша айырмаларға қатысты пайдаланды. Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері, әдетте, барлық салық салынатын уақытша айырмаларды ескере отырып көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салық активтері бұл уақытша айырмаларды пайдалану үшін жеткілікті болашақ салық салынатын пайданы алудың жоғары ықтималдығы болған кезде барлық шегерілетін уақытша айырмаларды ескере отырып іске асырылған. Салық активтері мен міндеттемелері, егер уақытша айырмалар салық салынатын пайдаға да, бухгалтерлік пайдаға да ықпал етпейтін мәмілелер шеңберінде туындайтын болса, қаржы есептілігінде көрсетілмейді.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті кезеңнің соңында қайта қаралады және, егер бұл активтерді толықтай немесе ішінара пайдалану үшін жеткілікті салық салынатын пайданы болашақта алу ықтималдығы бұдан әрі жоғары болып табылмайтын болса, азайтылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері есепті күнге қолданыста болған салық мөлшерлемеріне (салық заңына) негізделі отырып, міндеттеме өтелген немесе актив өткізілген есепті кезеңде қолданылатын салық мөлшерлемелері бойынша өлшенеді. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерінің есебі Компанияның есепті күнге өзінің салық активтерін немесе міндеттемелерін тиісінше іске асыруды немесе өтеуді күтуі нәтижесінде туындайтын салықтық салдарларды көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері ағымдағы салық активтерін ағымдағы бар салық міндеттемелерін өтеу есебіне ескерудің заңды негізделген құқығы бар болған және олар бір ғана салық органы есептеген табыс салығына жатқызылған және өзінің салық міндеттемелері мен активтерін таза негізде есепке алуға ниеттенген кезде өзара есепке алынады.

Ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар, олар өзге табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда немесе капиталдың құрамына тікелей жатқызылатын жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Бұл жағдайда ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар да тиісінше өзге жиынтық табыста немесе тікелей капиталда танылады.

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар

Қызметтер ұсыну және әкімшілік мұқтаждықтар үшін пайдаланылатын жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар Компанияның қаржылық жағдайы жөніндегі есептілікте, жинақталған тозуды және құнсыздандудан болған залалдарды шегергеннен кейін, өзіндік құны бойынша көрсетілген.

Әуе кемелер мен аяқталмаған құрылыстың басқа маңызды нысандары бойынша жасалған жұмыс орындалуына қарай аралық төлемдерге қатысты қаржылық пайыз капиталдандырылған әрі актив құнына қосылған.

Активтің жарамдылық мерзімін немесе құнының өсімін кеңейтіп, одан әрі капиталдандыратын бағдарламалардан басқа (мысалы, мерзімі шектеулі бөлшектерді қоспағанда, әуе кеме корпусы немесе қозғалтқышы бойынша техникалық қызмет көрсету), пайдалану шығысы орын алған кезеңдерде шығын ретінде жазылды.

Әуе кемелері

Әуе кемесін сатып алу бағасы шетел валюталарында көрсетіледі. Ол транзакция жасалған күні валюта бағамымен аударылады. Өндірушілердің дисконттары тиісті актив құны бойынша шегеріледі.

Қалдық құн жоқ болса, әуе кеме құны орташа есеппен 25 жылдық жарамдылық мерзімі бойынша тікелей амортизациядан өткізіледі. Операциялық циклде Компания амортизацияланатын негіздің немесе мерзімнің реттелуі қажеттілігін қарастырады және қажет болғанда, қалдық құнның танылуын анықтайды. Орташа салалық көрсеткіштерге сүйене отырып, Компания әуе кемелерінің қызмет ету мерзімін 2016 жылы 1 қазаннан бастап 20 жылдан 25 жылға ұзарту шешімін қабылдады (Ескерту 9).

Барлық әуе кемелердің корпусы мен механизмдерін (мерзімі шектелген бөлшектерді қоспағанда) капиталдандырылған және сатып алу және келесі толық жөндеу күндерінің аралығындағы кезең ішінде амортизацияланған шығыны бар бөлек актив құрамдасы ретінде өңделеді.

Толық жөндеу бойынша негізгі шығын, соның ішінде қосалқы бөлшектерін ауыстыру және еңбек шығыны, ұшу уақыты мен цикл і негізіндегі негізгі жөндеу жұмыстарының аралығындағы орташа болжамды мерзім ішінде капиталдандырылады әрі амортизацияланады.

Барлық басқа әуе кемесін жөндеуге қатысты басқа шығын қолдану бойынша пайда не залал бойынша немесе орын алған түрінде үлестіріледі.

Негізгі қосалқы бөлшектер

Негізгі қосалқы бөлшектер жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар құрамында көрсетілген. Мүліктер, машиналар және жабдықтар объектісінің құрамдық бөліктерін ауыстырумен байланысты шығындар, егер бұл объектіні пайдаланудан болашақ экономикалық пайданы Компанияның алу ықтималдығы бар болса және оның құны сенімді түрде анықталатын болса, осы құрамдық бөліктің баланстық құны бойынша ескеріледі. Техникалық қызмет көрсетуге және жөндеуге жұмсалатын барлық ағымдағы шығыстар табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда кезеңнің шеккен шығыстары ретінде қосылады.

Өзге жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар

Құн активтерді сатып алуға тікелей жатқызылатын шығындарды қамтиды. Компанияның өз күштерімен құрылған активтердің құны материалдардың құнын, еңбек шығындарын және пайдалануға арналған жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтарды жұмыс жағдайына келтіруге тікелей қатысты кез келген басқа шығындарды және жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтарды жою мен жылжыту және олардың орналасқан жерін қалпына келтіру құнын қамтиды. Тиісті жабдықтың функцияларын орындау үшін ажырамас бөлік болып табылатын сатып алынған бағдарламалық қамсыздандыру осы жабдықтың бөлігі ретінде капиталдандырылады.

Тозуы

Мүліктер, машиналар және жабдықтар объектілерінің тозуы осы объектілер қызметінің пайдалы мерзімінің ішінде біркелкі есептен шығару әдісімен есептеледі және табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда көрсетіледі

Төменде ағымдағы және салыстырмалы кезеңдер үшін жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың пайдалы қызмет мерзімдері келтірілген:

• Үйлер мен ғимараттар	14-50 жыл
• Әуе кеме (бөлек актив құрамдасы қоспағанда)	25 жыл (2016 жылдың 1 қазанға дейін 20 жыл)
• Айналымдық қосалқы бөлшектер	3-10 жыл
• Офис жабдығы және жиһаз	4-7 жыл
• Көлік құралдары	7-9 жыл
• Өзгелер	5-10 жыл

Амортизация жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың (жер учаскелерін, аяқталмаған құрылыс объектілерін және әуе кеме бөлек актив құрамдасын қоспағанда) құнын жою құны шегерілгеннен кейін пайдалы қолданудың болжамды мерзімінің ішінде біркелкі есептен шығару үшін есептеледі. Әуе кемелердің бөлек актив құрамдасын, ұшу сағаттарына және циклдері негізінде саналатын жөндеу жұмыстарының аралығындағы орташа күтілетін пайдалы қызмет мерзімінің ішінде амортизацияланады.

Пайдалы қолданудың болжалды мерзімдері, баланстық құн және амортизацияны есептеу әдісі әрбір есепті кезеңнің соңында талданады, бұл ретте бағалаулардағы барлық өзгерістер есептілікте салыстырмалы көрсеткіштерді қайта қарамастан көрсетіледі.

Негізгі құрал объектісі актив шығарылған немесе оны одан әрі пайдаланудан экономикалық пайда алу күтілмейтін жағдайда есептен шығарылады. Негізгі құрал объектілерін сатудан немесе өзгеше шығуынан түскен табыс немесе залал осы объектілердің сату бағасы мен баланстық құны арасындағы айырма ретінде анықталады және табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда танылады.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған залалдарды шегерілгеннен кейін өзіндік құны бойынша көрсетілген. Амортизация материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімінің ішінде біркелкі есептен шығару әдісінің негізінде есептеледі. Активтердің пайдалы қызмет мерзімдері бағалаудағы кез келген өзгерістердің әсерін тану мүмкіндігімен есепті кезеңнің соңында қайта қаралады. Ағымдағы және салыстырмалы кезең үшін бағдарламалық қамсыздандырудың пайдалы қызмет мерзімдері 7 жылдан 10 жылға дейін болды.

Активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Компания өз активтерінің ағымдағы құнын активтердің құнсыздану белгілерінің туындауын анықтау үшін қайта қарастырады. Мұндай белгілер пайда болған жағдайда, құнсызданудан болған залалдардың есебі мақсатында бұл активтің өтеу құны анықталады. Жекелеген активтің өтеу құнын анықтау мүмкін болмаған жағдайда, Компания актив тиесілі болатын бірліктің ақша ағындарын шоғырландыратын өтеу құнын анықтайды. Сөйтіп, салыстыруды негізді және қисынды түрде жүргізу мүмкін болатын жерде, Компания корпоративтік активтердің қандай да бір шоғырландырушы бірліктердің топтарына тиістілігімен анықтайды, өйтпеген жағдайда, мұндай активтер ең аз құнмен шынайы және сенімді түрде анықталуы мүмкін шоғырландырушы бірліктердің ең аз тобына жатқызылады.

Өтелетін құн, сатуға жұмсалатын шығыстарды шегергенде, әділ құн мен пайдалану құнының арасындағы ең үлкені болып табылады. Пайдалану құнын бағалау кезінде болашақ ақша ағындары олардың ағымдағы құнына дейін ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағаларын және олар бойынша ақша қаражаттарының болашақ ағындарын бағалау түзетілмеген активтерге тән тәуекелдерді көрсететін, салықтарды шегергенге дейін дисконт мөлшерлемесін пайдаланумен дисконтталады.

Егер активтің (немесе шоғырландырушы бірліктің) өтелетін құны активтің ағымдағы құнынан кем бағаланатын болса, онда активтің (немесе шоғырландырушы бірліктің) ағымдағы құны өтелетін құнның шамасына дейін азайтылады. Құнсызданудан болған залал, тиісті актив қайта бағаланып қойылған жағдайды қоспағанда, табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда көрсетіледі, мұндай жағдайда құнсызданудан болған залал қайта бағалау резервін азайту жолымен ескеріледі.

Құнсызданудан болған залал кейіннен қалпына келтірілген жағдайда активтің (немесе шоғырландырушы бірліктің) ағымдағы құны өтелетін құнның қайта қаралған шамасына дейін ұлғаяды, бірақ, егер алдыңғы кезеңдерде активтің (немесе шоғырландырушы бірліктің) құнсыздануы болмағанда болуы мүмкін ағымдағы құнның шамасынан аса алмайды. Құнсызданудан болған залалдың өзгеруі табыс немесе шығыс құрамында көрсетіледі.

Шартты міндеттемелер және шартты активтер

Шартты міндеттемелер қаржы есептілігінде танылмайды. Олар экономикалық пайдадан тұратын ресурстарды шығару айқын және болжамды болған жағдайларды қоспағанда, қаржылық есептілік ескертулерінде ашып көрсетіледі.

Шартты активтер де қаржы есептілігінде көрсетілмейді. Экономикалық пайданың келуі ықтимал болған кезде, олар қаржы есептілігінің ескертпелерінде ашылады.

Тауарлы-материалдық босалқы қорлар

Тауарлы-материалдық босалқы қорлар сатып алудың нақты құны мен сатуға боларлық таза бағасының ең азы бойынша көрсетіледі. Тауарлы-материалдық босалқы қорларды есептен шығарудың өзіндік құны ФИФО әдісі бойынша айқындалады, бұған есептен шығару құны орташа өлшенген құн әдісі бойынша анықталатын жанармай және мұз қатуға қарсы сұйықтық кірмейді. Жанармай және мұз қатуға қарсы сұйықтық пайдаланылу шамасына қарай есептен шығарылады. Сатуға мүмкін боларлық таза бағасы пысықтауға жұмсалатын барлық болжамды шығындар мен сатуға жұмсалатын шығыстарды шегере отырып, босалқы қорлардың есептік сату бағасын білдіреді.

Материалдарды сатып алу кезінде жұмсалатын, кеден баждары, тасымалдау, брокерлік қызметтер және басқалар секілді үстеме шығыстар материалдардың жекелеген шоттарында көрсетіледі және тиісті материалдардың пайдаланылу шамасына қарай есептен шығарылады.

Резервтер

Резервтер Компания өткен оқиғаның нәтижесінде міндеттемесі (заңдық немесе келісімшарттық) болатын және Компания осындай міндеттемені өтеуге міндетті ықтимал болатын, оның үстіне осындай міндеттеменің мөлшері шынайы бағалана алатын жағдайда, қаржылық жағдай жөніндегі есептілікте танылады.

Резерв танытын сома осы жағдайдан туындайтын барлық тәуекелдер мен белгісіздіктерді назарға ала отырып, есепті күнге бар міндеттемелерді өтеу жөніндегі ең жақсы баға болып табылады. Резервтер міндеттемелерді өтеу үшін қажетті ақша ағындарын пайдаланумен бағаланған жағдайда, олардың баланстық құны осындай ақша ағындарының ағымдағы құны болып табылады.

Міндеттемелерді өтеу үшін қажетті экономикалық игіліктердің бір бөлігі немесе барлығын үшінші тарап өтеген жағдайда, Компания дебиторлық берешекті өтемнің алынуының және өтемнің мөлшерін жетерліктей дәл анықтаудың ықтималдығының жоғары дәрежесі болғанда актив ретінде таниды.

Операциялық жалдау аясында алынған, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге арналған резерв

Компания әуе кемелеріне ұдайы техникалық қызмет көрсетуді Компания жасаған операциялық жалдау шарттарының талаптарына және авиациялық қауіпсіздік жөніндегі заңнамалық талаптарға сәйкес орындауға міндетті. Операциялық жалдау шарттары да әуе кемелерін жалдау мерзімі аяқталғаннан кейін лизинг берушіге қанағаттанарлық жағдайда қайтаруды талап етеді, мұның өзі қайтарудың алдында белгілі бір рәсімдерді орындауды талап етуі мүмкін. Компанияның әуе кемелеріне ұдайы техникалық қызмет көрсету бағдарламасы әуе кемесін қайтару кезінде шығыстардың туындауын азайтуға арналған.

Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетудің негізгі түрлері әуе кемесінің корпусына (сондай-ақ С-чек, D-чек бағдарламалары және қайтарылған дайындалу деп аталады) және қозғалтқышына қатысты болады. С-чек әрбір әрбір 6,000-7,000 ұшу сағаттары сайын немесе әрбір 3,000-5,000 ұшу циклы және 18-24 ай сайын, қайсысының ерте басталуына және әуе кемесінің тұрпатына байланысты жүргізіледі. D-чек (4С, 6YR, 12YR) әрбір 72 ай сайын әуе кемесінің тұрпатына байланысты жүргізіледі. Қозғалтқышты жөндеу ұшу сағаттарының немесе циклдерінің белгіленген саны өткеннен кейін жүргізіледі. Операциялық лизингтің кейбір шарттары қозғалтқышқа жөндеу жүргізгеннен кейін Компанияға жалға беруші өтеуге тиісті жалдық төлемнің айнымалы бөлігін қамтиды. Басқа операциялық айнымалы компоненттері (белгілі бір жағдайларда) жалдау төлем аккредитивтер қамтылған жалға жағдайда әуе кемелерін оралу үшін кез келген өтелмеген міндеттемелерін өтеуге жалға беруші үшін кепіл ретінде қабылдады. Жалдаудың айнымалы бөлігі бойынша шығыстар олар жұмсалған кезде табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда шығыстар ретінде танылады. Жөндеу С-чек бойынша провизиялар жөндеу үшін нақты шығындар Компания басшылығының бағалауы негізделген және тұрақты зарядталған көрсетіледі. Қозғалтқышты жөндеу үшін ережелер Компанияның басқару ең үздік бағалауы негізінде жазылады жалға берушінің өтелетін сомаға жөндеу нақты құнын асып және тұрақты негізде беріледі. Қозғалтқышты жөндеу үшін ережелер Қоғамның басқару ең үздік бағалауы негізінде жазылады жалға берушінің өтелетін сомаға жөндеу нақты құнын асып және тұрақты негізде беріледі. Компанияның әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу міндеттемелерінің ақысы АҚШ долларында көрсетілуі керек. Пайда болған бағам айырмашылығы техника қызмет көрсету шығындарында көрсетілген, және осы резервті құру басында қолданылған.

Қаржылық құралдар

Компанияның есеп саясатының белгілі ережелері мен бірнеше мәлімдемеге сай қаржылық және қаржылық емес активтер мен міндеттемелердің әділ құнын бағалау қажет. Қаржы активтері мен міндеттемелері Компания тиісті қаржылық құрал бойынша шарттық қатынастардың тарапы болатын кезде танылады.

Қаржы активтері мен міндеттемелері бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады. Қаржы активтері мен міндеттемелерін (пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері мен міндеттемелерін қоспағанда) сатып алумен немесе шығарумен тікелей байланысты мәміле жөніндегі шығындар бастапқы тану кезінде қаржылық активтердің немесе қаржылық міндеттемелердің әділ құнын тиісінше ұлғайтады немесе азайтады. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы активтерін немесе қаржылық міндеттемелерді сатып алуға тікелей жатқызылатын мәміле жөніндегі шығындар тікелей пайдаға немесе залалға жатқызылады.

Қаржылық құралдары өзара есепке алу

Өзара есепке алу заңды құқығы мен активті іске асыру және бір мезгілде міндеттемені өтеу ниеті бар кезде ғана қаржылық активтер мен міндеттемелер тек қаржылық жағдай туралы есепте таза сальдосы жүзеге асырылады. Өзара есепке алу орнату құқығы болашақта оқиғаға жатқызылуы тиіс емес және барлық мынадай жағдайларда жарамды болуы тиіс:

- » бизнес қалыпты барысында;
- » міндеттемелерді орындамау жағдайда; және
- » ұйымның немесе контрагенттердің төлем қабілетсіздігінде, не кез келген банкроттық жағдайда

Бұл жағдай сақталмаған және олармен байланысты активтер мен міндеттемелер толық көлемде қаржылық жағдай туралы есепте танылады.

Қаржы активтері

Қаржы активтері мынадай санаттар бойынша жіктеледі: пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын; өтеуге дейін ұсталынатын; сату үшін қолда бар; сондай-ақ несиелер мен дебиторлық берешек. Қаржы активтерін қандай да бір санатқа жатқызу олардың ерекшеліктеріне және сатып алу мақсаттарына байланысты болады және оларды есепке алу кезінде орын алады. Қаржы активтерін сатып алу немесе сату жөніндегі барлық стандартты мәмілелер мәміле жасалған күні танылады. Сатып алу немесе сату жөніндегі стандартты мәмілелер активтерді нормативтік актілермен немесе нарықтық тәжірибемен белгіленген мерзімдерде жеткізуді талап ететін қаржы активтерін сатып алуды немесе сатуды білдіреді.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі

Тиімді пайыздық ставка әдісі борыштық құралдың амортизацияланатын құнын есептеп шығару және пайыздық табыстарды тиісті кезеңге бөлу үшін пайдаланылады. Тиімді пайыздық

мөлшерлеме – бұл күтілетін болашақ ақша түсімдерін (пайыздың тиімді мөлшерлемесінің ажырамас бөлігі болып табылатын борыштық құрал бойынша барлық алынған немесе жасалған төлемдерді, мәмілені ресімдеу жөніндегі шығындарды және өзге сыйлықақыларды немесе дисконттарды қоса алғанда) борыштық құралды өтеуге дейінгі күтілетін мерзімге немесе (егер қолданылатын болса) неғұрлым қысқа мерзімге борыштық құралды есепке қабылдау кезіне дейінгі баланстық құнына дейін дисконттау мөлшерлемесі.

Табыс пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері ретінде белгіленген қаржылық активтерден ерекшеленетін қарыз алу құралдары үшін тиімді пайыздық ставканың негізінде танылады.

Қаржылық актив, егер ол саудаға арналса, не есепте бастапқы көрсету кезінде пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін ретінде жіктелген болса, пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін ретінде жіктеледі. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері қайта бағалауды табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда көрсетумен әділ құны бойынша көрсетіледі. Таза пайда немесе залал қаржы активі бойынша алынған дивидендтерді және пайыздарды қамтиды және жиынтық табыстар жөніндегі есептіліктің қаржылық табыстар жолы бойынша көрсетіледі. Әділ құн 25-ші Ескертуде ашып көрсетілген тәртіппен анықталады.

Несиелер және Дебиторлық берешек

Несиелер және дебиторлық берешек – бұл актив нарығында бағаланбайтын, тіркеулі немесе анықталатын төлемдермен туынды емес қаржы активтері. Несиелер мен дебиторлық берешек құнсыздануды шегергенде тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдаланумен амортизацияланатын құны бойынша ескеріледі.

Бастапқы құнының 50% қатысты Ab-initio оқу бағдарламасында оқитындардың берешегі процентсіз несие ретінде талданады. Ал қалған бөлігі, жеті жыл ішінде еңбек шартын тоқтатқан жағдайда кадеттен оқу құнын қайтаруға Компанияның құқығы бар, ол алдын ала төлем ретінде талданып және жеті жыл ішінде амортизацияланады.

Алайда 2015 жылдың желтоқсан айында Компания менеджменті қызметкерлерді уәждемелеу жүйесі аясында бастапқы дайындыққа Ab-initio оқу бағдарламасынан оқитындарға жаңа қарызды өтеу нұсқасын ұсынды. Осы нұсқа бойынша оқу шығындарын өтеу міндеттемелері жойылады, ал толық сом қызметкерлер Компаниядан кеткен жағдайда өтеуге тиіс болады. Кадеттердің таңдалған нұсқаны бойынша, болашақ кезендердің шығындары ретінде қарастырылып, қалғаны амортизациялық мерзімінің ішінде тікелей желілік әдісін пайдалана отырып амортизацияланады.

Қаржылық активтердің құнсыздануы

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін активтерді қоспағанда, қаржы активтері әрбір есепті күнге құнсызданудың мәніне бағаланады. Қаржы активтері қаржылық активті есепке қабылдаудан кейін болған, бір немесе бірнеше оқиғалардың нәтижесінде бұл актив бойынша болжамды болашақ ақша ағындарының азаюын куәландыратын объективті деректердің болуы кезінде құнсызданған болып саналады.

Барлық өзге қаржы активтері бойынша құнсызданудың объективті куәлігі мыналар болуы мүмкін:

- » эмитенттің немесе контрагенттің елеулі қаржылық қиындықтары; немесе
- » шарттың бұзылуы, мысалы, пайыздарды немесе борыштың негізгі сомасын төлеуден бас тарту немесе жалтару; немесе
- » қарызгердің банкроттығының немесе қаржылық қайта ұйымдастырылуының жоғары ықтималдығы; немесе
- » қаржылық қиындықтардың себебі бойынша бұл қаржы активі үшін активті нарықтың жоғалуы.

Саудалық дебиторлық берешек, жекелей құнсызданған болып танылмаған активтер секілді қаржылық активтердің жекелеген санаттары үшін қоржын бойынша тұтастай құнсыздануы бойынша бағаланады. Дебиторлық берешек қоржынының құнының төмендеуінің объективті белгісі оның өтелуі туралы тарихи деректер, 45 күннен тұратын орта мерзімнің ішінде берешекті өтеу жөніндегі кешіктірулер санының ұлғаюуы, сондай-ақ дебиторлық берешек бойынша дефолттардың деңгейіне әсер етуі мүмкін экономикадағы елеулі өзгерістер болуы мүмкін.

Амортизацияланатын құны бойынша ескерілетін қаржы активтері үшін құнсызданудан болатын залалдардың құны, активтің баланстық құны мен қаржылық активті бастапқы тану кезінде анықталған тиімді пайыз мөлшерлемесін пайдаланумен есептелген, болжанатын болашақ ақша ағындарының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде есептеп шығарылады.

Сатып алу құны бойынша ескерілетін қаржы активтері үшін құнсызданудан болатын залал, активтің баланстық құны мен ұқсас қаржы активі үшін ағымдағы нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдаланумен дисконтталған, болжанатын болашақ ақша ағындарының келтірілген құнының арасындағы айырма ретінде анықталады.

Құнсызданудан болатын залал, құнының төмендеуі резервтің есебінен жүзеге асырылатын саудалық дебиторлық берешекті қоспағанда, барлық қаржылық активтердің баланстық құнын тікелей азайтады. Үмітсіз деп танылған жағдайда, саудалық дебиторлық берешек сондай-ақ резерв есебінен есептен шығарылады. Бұрын есептен шығарылған сомаларды кейіннен өтеуден алынған өтемдер резерв есебінен азайтады. Резервтің өзгеруі табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда көрсетіледі.

Егер келесі кезеңде қаржы активінің құнсыздануынан болатын залалдың мөлшері азайтылатын болса және мұндай азайту құнсыздануды танудан кейін орын алған оқиғаға объективті байланыстырылуы мүмкін болса, онда бұрын көрсетілген құнсызданудан болған залал табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда келтіріледі. Бұл ретте құнсызданудан болған залалды қалпына келтіру күніне қаржылық активтердің баланстық құны, егер құнсыздану танылмаған жағдайда көрсетілетін баланстық құннан аса алмайды.

Қаржы активтерін тануды тоқтату

Компания қаржы активтерін олар бойынша ақша ағындарына шарттық құқықтар тоқтатылған жағдайда немесе қаржы активі және тиісті тәуекелдер мен игіліктер басқа кәсіпорынға берілген жағдайда ғана тануын тоқтатады.

Егер Компания активтерді иеленудің барлық тәуекелдері мен игіліктерін бермейтін және мүлдем сақтамайтын болса, онда ол бұл активтегі өзінің үлесін және онымен байланысты мүмкін міндеттемелерін көрсетуді жалғастыратын болады. Егер Компания берілген қаржылық активті иеленудің барлық тәуекелдері мен игіліктерін іс жүзінде сақтап қалса, ол бұл қаржылық активті ескеруін жалғастыратын болады, ал беру кезінде алынған қаражаттарды қамсыздандырылған несие түрінде көрсетеді.

Қаржы активін тану толықтай тоқтату кезінде активтің баланстық құны мен алынған және алынуға тиіс сыйақының арасындағы айырма, сондай-ақ бұрын табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда танылған және капиталда жиналған табыс немесе шығыс пайда мен залалға жатқызылады.

Егер қаржы активі толықтай есептен шығарылмайтын болса (мысалы, кәсіпорын берілген активтің бір бөлігін сатып алу мүмкіндігін өзінде сақтап қалса немесе иеленумен байланысты тәуекел мен игіліктердің бір бөлігін (бірақ «іс жүзінде барлық» тәуекелдер мен игіліктер емес) сақтап қалса), бұл ретте кәсіпорынның активті бақылауы сақтап қалынса), Компания бұл қаржы активінің баланстық құнын ұстап қалынатын және есептен шығарылатын бөліктерінің арасында беру күніндегі осы бөліктердің әділ құнына бара-бар бөледі. Есептен шығарылатын бөлікке бөлінген баланстық құн мен есептен шығарылатын бөлік үшін алынған сыйақы сомасының арасындағы айырма, сондай-ақ табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда танылған табыстарға немесе шығыстарға кез келген жинақталған бөліктер пайда мен залалға жатқызылады. Өзге жиынтық табыста танылған табыстар немесе шығыстар ұстап қалынатын және есептен шығарылатын әділ құнға бара-бар бөлінеді.

Компания шығарған қаржы міндеттемелері және үлестік құралдар

Міндеттеме немесе капитал ретінде жіктеу

Компания шығарған борыштық және үлестік қаржы құралдары тиісті шарттың мәніне, сондай-ақ қаржылық міндеттеменің және үлестік құралдың анықтамаларына орай қаржылық міндеттеме немесе капитал ретінде жіктеледі.

Қаржы міндеттемелері

Қаржы міндеттемелері не пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы міндеттемелері ретінде, не өзге қаржы міндеттемелері ретінде жіктеледі.

«Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын» санатындағы қаржылық міндеттемелердің құрамына саудаға арналған қаржылық міндеттемелер, сондай-ақ есепте бастапқы көрсету кезінде «пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын» ретінде белгіленген міндеттемелер кіреді.

Сатуға арналған қаржы міндеттемелер келесідей сипатталады, егер ол:

- » таяу болашақта кері шығарудың негізгі мақсатымен қабылданатын болса, немесе
- » есепке бастапқы қабылдау кезінде олар бойынша қысқа мерзімді сатып алулар мен қайта сатулардың таяуда болған тарихы бар бірегей қоржын ретінде Компания басқаратын қаржылық құралдар қоржынының бөлігі болып табылса; не
- » тиімді хеджирлеу мәмілесінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленбеген туынды құрал болып табылса, саудаға арналған ретінде жіктеледі.

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілген қаржылық міндеттемелер келесідей сипатталады, егер:

- » мұндай жіктемені қолдану кері жағдайда туындауы мүмкін бағалаудағы немесе есептегі теңгерімсіздікті жойса немесе біршама қысқартса; немесе
- » қаржылық міндеттеме басқарылуы және бағалануы тәуекелдерді басқарудың құжатпен ресімделген стратегиясына немесе кәсіпорынның инвестициялық стратегиясына сәйкес әділ құны бойынша жүзеге асырылатын қаржылық активтер, қаржы міндеттемелері тобының немесе қаржы активтері мен міндеттемелері тобының бір бөлігі болып табылса және мұндай топ туралы ақпарат басшылыққа осының негізінде берілсе; не
- » қаржылық міндеттеме бір немесе бірнеше кіріктіріме деривативтерді қамтитын құралдың бір бөлігі болып табылса және ХБЕС 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау» құралды пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін ретінде тұтастай (актив немесе міндеттеме) белгілеуге рұқсат етсе, «пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын» санатындағы қаржылық міндеттеме ретінде белгіленуі мүмкін.

«Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын» санатындағы қаржы міндеттемелері қайта бағалауды табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда жатқызумен әділ құны бойынша көрсетіледі. Қаржылық міндеттеме бойынша төленген пайыздар табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстар жөніндегі есептіліктің «қаржылық шығыстар» жолы бойынша көрсетіледі. Әділ құны 25-ші Ескертуде ашып көрсетілген тәртіппен анықталады.

Өзге қаржылық міндеттемелер

Өзге қаржы міндеттемелері бастапқы танудан кейін тиімді пайыздық ставка әдісін пайдаланумен амортизацияланған құны бойынша ескеріледі.

Тиімді пайыздық ставка әдісі қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнын есептеу және пайыздық шығыстарды тиісті кезеңге бөлу үшін пайдаланылады. Тиімді пайыздық ставка – бұл болжалды болашақ ақшалай төлемдерді (пайыздың тиімді ставкасының ажырамас бөлігі болып табылатын борыштық құрал бойынша барлық алынған немесе жасалған төлемдерді, мәмілені ресімдеу жөніндегі шығындарды және өзге сыйлықақыларды немесе дисконтты қоса алғанда) қаржылық міндеттемені өтеуге дейінгі күтілетін мерзімге немесе (егер қолданылатын болса) оны есепке қабылдау кезіне баланстық құнға дейін неғұрлым қысқа мерзімге дисконттау ставкасы.

Туынды құралдар

Туынды құралдар бастапқыда есепке шарт жасалған күнгі әділ құны бойынша қабылданады және кейіннен әрбір есепті күнге әділ құны бойынша қайта бағаланады. Тиімді хеджирлеу мәмілесінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды қаржылық құралдарды қоспағанда, айырма нәтижесінде туындайтындар бірден табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарға жатқызылады. Хеджирлеу құралдары бойынша табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда тану мерзімдері хеджирлеу жөніндегі мәмілелердің мәніне байланысты болады.

Оң мәндегі әділ құны бар туынды құрал қаржы активі ретінде танылады; теріс мәндегі әділ құны бар туынды құрал қаржылық міндеттеме ретінде танылады. Туынды құрал, егер құралды өтеуге дейінгі қалған уақыт 12 айдан асатын болса және ол 12 айдың ішінде сатылады немесе өтеледі деп күтілмейтін болса, ұзақ мерзімді актив немесе ұзақ мерзімді міндеттеме ретінде жіктеледі. Қалған туынды құралдар ағымдағы активтер және міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Ақша қаражатты хеджирлеу

Ақша ағынын хеджирлеу ретінде белгіленетін әрі жіктелетін қаржылық лизингілік міндеттемелер бойынша валютаны қайта есептеудің тиімді бөлігі өзге жиынтық табыста көрсетіледі. Тиімді емес бөлікке қатысты залал Компанияның пайдасы не залалындағы бағамдық шығасы шегінде тез арада айқындалады.

Меншікті капиталда жиналған сома кредит өтелетін кезеңдердегі пайда немесе залалға ауыстырылды.

Хедж хеджирлеу есебі шарттарына сәйкес келмеген кезде, сол уақыттағы меншікті капиталдағы кез келген жиынтық табыс не шығыс меншікті капитал құрамында сақталып, болжалды операция біржола айқындалғанда пайда немесе залалға аударылады. Болжалды операция күтілмесе, капитал құрамында көрсетілген жиынтық пайда немесе залал тез арада бағамдық пайда/залал шегіндегі табыстар және шығындар туралы есепке аударылады.

Дивидендтер

Дивидендтер жарияланған кезеңінде міндеттеме болып танылады.

Қаржылық міндеттемелерді есепке алудың тоқтатылуы

Компания қаржы активтерін олар өтелген, жойылған немесе олар бойынша талап ету мерзімі аяқталған жағдайда ғана қаржылық міндеттемелерді есептен шығарады. Есептен шығарылған қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен төленген немесе төленуге тиісті сыйақының арасындағы айырма табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда танылады.

4. Елеулі бухгалтерлік тұжырымдар және бағалаудағы белгісіздіктің өзекті көздері

3-ші Ескертуде ашып көрсетілген Компанияның есеп саясатына толықтыруда басшылықтан шамалары басқа көздермен анықталмаған активтер мен міндеттемелердің ағымдағы құнының мәселесі бойынша бағалау, тұжырымдар және жорамалдар жасау талап етіледі. Бағалаулар мен тиісті жорамалдар тарихи тәжірибеге және басқа факторларға негізделген. Нақты нәтижелердің бағалардан ерекшеленуі мүмкін.

Бағалаулар мен жорамалдар тұрақты негізде қайта қаралып отырады. Есептік бағалаулардың өзгерістері, егер олар осы кезеңге қатысты болса, осындай өзгертулер болған кезеңде, не осындай өзгерістер ағымдағы және болашақ кезеңдерге ықпал еткен жағдайда өзгерістер кезеңінде және болашақ кезеңдерде танылады. Бұдан әрі Компанияның есеп саясаты ережелерін қолдану процесінде басшылықтың берген дәлелді сыни пікірлері мен бағалары тізілген, олар қаржы есептілігіндегі мақұлданған сомаларға айтарлықтай ықпалын тигізген тұжырымдар мен жорамалар.

Резервтер

Резервтер негізінен әуе кемелерге техникалық қызмет көрсетулерге резервтерді қамтиды (21-ші Ескерту).

Болашақ техникалық қызмет көрсетумен байланысты айнымалы жалдық төлемдердің өтелімділігі

Әуе кемелерді операциялық жалдау шарттарына сәйкес Компания жалға берушілерге қозғалтқыштардың, қозғалтқыштың шектеулі қызмет мерзімдері бар бөліктерінің және қосымша қуаттылық қондырғыларының ұшу сағаттарының негізінде есептелген айнымалы жалдау төлемдерін төлейді. Бұл сомалар техникалық қамту қызметінің құны үшін қолданылады және оны жалға берушілер жөндеу жүргізу кезінде (қозғалтқышты жөндеу, қозғалтқыштың шектеулі қызмет мерзімдері бар бөліктерін ауыстыру) өтейді. Өтеу Қазақстан Республикасының Азаматтық Авиация Комитетімен («ААК») келісілген Компанияның техникалық қызмет көрсету бағдарламасының кестесіне енгізілген жөндеулер мен ауыстырулар бойынша ғана жүзеге асырылады.

Кесте бойынша жоспарланған жөндеуден кейін, бірақ қайтару алдындағы шарттардың орындалу қажеттілігі пайда болғанға дейін әуе кеме қайтарылған жағдайда, жалға берушілерге төленген қолданылмайтын айнымалы жалдау төлемдерінің сомалары өтелмейтін болып табылады және әуе кемесінің келесі жалдаушысына беру үшін депозит ретінде жалға берушіде қалады. Компания басшылығы 2017 жылдың 31 желтоқсанында 29,047,000 мың теңге (2016 ж.: 26,362,756 мың теңге) сомаға айнымалы жалдық төлемдердің жарналарын әуе кемелерді жалға берушілер жөндеуден кейін өтеуге тиіс деп санайды. Басшылық Компания төлеген өтелетін айнымалы жалдық төлемдердің өтелімділігін ұдайы бағалайды. Жөндеу жөніндегі күтілмейтін шығыстар олар туындаған кезде табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстарда көрсетіледі.

Салық заңнамасына сәйкестік

Қазақстан Республикасының салықтық, валюталық және кедендік заңнамасы әртүрлі түсіндірмелерге жол береді және жиі өзгеріп отырады. Басшылықтың Компанияның қызметіне қатысты салық заңнамасының ережелерін түсінуін айыппұл салуға және өсімпұл есептеуге заңды құқығы бар тиісті аймақтық билік органдарының даулауы мүмкін. Бұрын күмән туғызбаған мәмілелердің салық есебі болашақта даулануының ықтималдығы бар. Салық кезеңі келесі күнтізбелік бес жылдың ішінде салық органдарының тексеруі үшін ашық болып қалады. Белгілі бір жағдайларда тексерулер неғұрлым ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Компания басшылығы салық заңнамасын өзінің түсінуіне негізделе отырып салықтар жөніндегі міндеттемелер толықтай көлемде көрсетілді деп тұжырымдауына қарамастан, жоғарыда айтылған фактілер Компания үшін қосымша салық тәуекелдерінің туындауына әкеп соқтыруы мүмкін.

Қолданыстағы валютаны белгілеу

3-ші ескертпеде көрсетілгендей, Компанияның қолданыстағы валютасы - АҚШ доллары, басшылықтың пікірінше, есепті күнге Қоғамның операциялық қызметіне әсер ететін көптеген операциялардың және экономикалық жағдайдың экономикалық мәнін көрсетеді. Әрбір есеп беру күнінде Компанияның басшылығы есепті күндегі жағдайға байланысты функционалдық валютаны анықтауға әсер етуі мүмкін факторларды қайта қарайды. Басқарудан негізгі экономикалық жағдайды, соның ішінде бағалық саясатты, халықаралық және жергілікті маршруттардан түсетін кірістер құрылымын, шығындар құрылымын және халықаралық бағыттарды одан әрі кеңейту стратегиясын одан әрі дамытуды басшылықтан айтарлықтай кәсіби бағалау қажет. Осылайша, басқа жағдайлар әртүрлі болуы және әр түрлі қорытынды жасауға әкелуі мүмкін.

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың пайдалы қызмет мерзімдері

Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтарды көрсету кезінде активтердің пайдалы қызмет мерзімін бағалау жүргізіледі, сондай-ақ жылына кем дегенде бір рет бар болуын анықтауға бағалау жүргізіледі.

Бағалау резервтері

Компания құнсызданған дебиторлық берешек бойынша резервтер есептейді. Елеулі тұжырымдар күмәнді дебиторлық берешекті бағалау үшін пайдаланылады. Күмәнді дебиторлық берешекті бағалау кезінде тарихи тәжірибені және клиенттерден күтілетін тәртіптерін қарастыру пайдаланылады. Экономикадағы өзгерістер, не клиенттерден ерекше шарттары осы қаржы есептілігінде есептелген күмәнді борыштар бойынша резервтерге түзетулер енгізуді талап етуі мүмкін. 2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанында тиісінше 499,873 мың теңге және 518,309 мың теңге мөлшерінде күмәнді қарыздар бойынша резервтер есептелді. (14-ші және 15-ші Ескертулер).

Басқа да қаржылық активтер бойынша құнсыздану шығыны активтің есепке алыну құны мен активтің бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемесі бойынша дисконтталған ықтимал болашақ ақша ағындарының ағымдық құны арасындағы айырмашылық түрінде есептеледі. Шығындар кіріс және шығыс түрінде танылады және бағалау қорының шотында көрсетіледі.

Компания активті қалпына келтірудің шын мүмкіндіктері жоқ деп есептегенде, сәйкес сомалар есептен шығарылады. Құнсызданған активтің пайыздары дисконттау мөлшерлемесін «айналдыру» жолымен растала береді. Кейінгі оқиғалар құнсыздану шығыны сомасының азаюына алып келсе және сондай азаюды құнсызданудан кейін орын алған оқиғамен объективті түрде байланыстыру мүмкін болса, құнсыздану шығынының азаюы кіріс немесе шығыс арқылы түзетіледі. 2017 жылдың 31 желтоқсанына құнсыздану қоры 16,296,017 мың теңгені құрады, бұл сома көзі 15-ескертпеде тәптіштелген (2016 жылдың 31 желтоқсанына 17,891,075).

Компания жыл сайын есепті күнге жүргізілген түгендеу деректерінің негізінде өтімді емес тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервтер есептеу қажеттілігіне бағалау жүргізеді.

2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания 184,278 мың теңге

(2016 ж.: 179,894 мың теңге) мөлшерінде өтімді емес тауарлы-материалдық босалқы қорлар бойынша резерв есептеді (13-ші Ескерту).

Жолаушыларды ынталандыру бағдарламасы

Ынталандыру бағдарламасы бойынша міндеттемелерді есептеу кезінде Компания Nomad Club мүшелері балының құнына қатысты өзінің сыни пікірлері мен бағалауын қолданады. Nomad Club бағдарламасы - әрбір ұшу үшін жолаушыларға балл жинайтын клиенттерді тарту бағдарламасы. Жолаушы жеткілікті балл жинаған кезде, ол ұпайларды билетке айналдыру мүмкіндігін алады. Балл бағасын бағалау үшін компания билеттердің болжамды құнын пайдаланады. Әрбір кезең үшін пайдаланылмаған баллдардың құны кейінге қалдырылған табыс ретінде танылады. Баллдардың құны әр бағдар мен класс үшін билеттердің орташа өлшенген бағасының негізінде есептелген оның әділ құнымен саналады.

5. Табыстар және басқа да пайда

	2017 ж.	2016 ж.
Жолаушылар тасымалы		
Жолаушылар тасымалы	195,034,343	167,125,491
Жанармай алымы	24,431,222	21,825,836
Әуежай алымдары	13,142,692	11,660,320
Мөлшерден тыс жүк	1,517,613	1,237,350
	234,125,870	201,848,997
Жүк және пошта		
Жүк тасымалдары	5,856,146	4,954,295
Пошта жөнелтімдері	555,097	412,320
	6,411,243	5,366,615
Өзге табыстар		
Агенттік шарттар бойынша айыппұлдар	2,768,460	2,574,928
Авиациялық жанармайды сату	1,481,688	418,833
Жарнамадан түскен табыстар	655,863	294,307
Кепілдіктік қайтарымдар	379,381	559,000
Жерде қызмет көрсету	365,003	372,286
Қосалқы бөлшектер мен өзге активтердің шығуынан түскен табыстар	257,191	212,964
Өзгелер	1,008,398	838,032
	6,915,984	5,270,350

2017 жылғы желтоқсанда Компания мәміле жасау күніне қаржылық лизинг шарттары бойынша иемденген Embraer E190 ұшағын сату операциясын және оны операциялық жалдау негізінде кері жалдау операциясын аяқтады. Компания осы мәміле бойынша 2,763,786 теңге мөлшеріндегі таза пайдасын мойындады, ол әуе кемесінің әділ құны мен оны сату күнгі есептік құнының арасындағы айырма ретінде есептелді.

Келесі кестеде Компанияның географиялық орналасуына байланысты 2017 жылдың 31 желтоқсанында және 2016 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін табысы көрсетілген

	2017 ж.	2016 ж.
Азия	61,983,455	59,264,915
Еуропа	52,611,963	46,850,185
ТМД елдері	125,941,695	101,100,511
Жолаушылар мен жүк тасымалдарынан түскен барлық табыс	240,537,113	207,215,612

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде, бір клиентпен жасалған мәмілелердің табысы 10% немесе одан да көп жиынтық кірістен, болған жоқ (2016: болған жоқ).

6. Операциялық шығыстар

	2017 ж.	2016 ж.
Әуежайлық қызмет көрсету және навигация		
Аэронавигация	14,197,374	12,880,635
Техникалық қызмет көрсету	11,093,874	10,038,977
Ұшу-қону	7,796,055	7,359,338
Метеоқамсыздандыру	52,914	44,082
Өзгелер	491,186	440,175
	33,631,403	30,763,207
Жолаушыларға қызмет көрсету		
Әуежайлардың қызметтері	13,586,458	11,236,334
Тамақтану	9,032,972	7,839,411
Ұшу кезінде жолаушылар үшін ойын-сауықтар	1,671,315	1,360,520
Қауіпсіздік	1,287,827	1,086,973
Өзге қызмет көрсетулер	2,664,520	2,362,464
	28,243,092	23,885,702
Қызметкерлер жөніндегі шығыстар		
Өндірістік қызметкерлердің жалақысы	14,682,500	14,168,420
Әкімшілік қызметкерлердің жалақысы	3,571,643	3,279,678
Әлеуметтік салық	2,369,232	2,245,878
Сату жөніндегі қызметкерлердің жалақысы	1,254,614	1,294,213
Өзгелер	1,301,443	1,161,977
	23,179,432	22,150,166

2017 жылдың ішінде қызметкерлердің орташа саны 4,934 (2016 ж.: 4,721) құрады.

	2017 ж.	2016 ж.
Инженерлік-техникалық қызмет көрсету		
Техникалық қызмет көрсету – айнаымалы жалдық төлемдер	10,090,262	9,019,130
Техникалық қызмет көрсету – резервтер (21-ші Ескерту)	6,412,776	6,054,442
Қосалқы бөлшектер	3,589,459	2,465,860
Техникалық қызмет көрсету – құрамдық бөліктер	1,789,565	2,528,164
Техникалық инспекция	668,361	687,170
	22,550,423	20,754,766
Әуе кемелерінің операциялық лизингі бойынша шығыстар		
Тиянақталған қаржылық төлемдер	19,514,908	19,565,187
Қозғалтқыштар мен айналымдағы қосалқы бөлшектердің ағымдағы жалдық төлемдері	392,768	361,431
Әуе кемелерін қайтару бойынша шығыстар	112,972	57,929
	20,020,648	19,984,547
Сату жөніндегі шығыстар		
Брондау жүйелері бойынша шығыстар	6,508,720	5,464,605
Комиссиялық сыйақы	3,559,067	2,698,862
Жарнама	2,809,214	1,866,855

Интерлайн-келісімдері бойынша комиссиялар	169,571	164,690
Өзгелер	143,643	151,255
	13,190,215	10,346,267
Экипаждарға жұмсалатын шығыстар		
Орналастыру және марапаттау	4,700,708	4,800,859
Келісімшарттық экипаждар	3,106,679	2,625,882
Оқыту және тренингтер	2,054,205	2,078,739
	9,861,592	9,505,480
Сақтандыру		
Әуе кемелерді сақтандыру	493,682	701,136
Азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру	447,500	491,249
Медициналық сақтандыру	227,727	214,603
Өзгелер	92,551	95,458
	1,261,460	1,502,446

7. Қаржылық табыстар мен шығыстар

	2017 ж.	2016 ж.
Қаржылық кірістер		
Қаржылық активтердің құнсыздануы бойынша резервке түзетпе жасау	1,547,340	
Банк депозиттерінен сыйақы бойынша табыстар	517,341	2,452,916
Кадеттердің Ab-initio бағдарламасы бойынша дебиторлық берешегін дисконттан босату	47,097	
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері мен міндеттемелерден таза іске асырылмаған табыс	23,169	60,691
Кепілді салымдарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан түскен табыс	-	29,883
Өзгелер	242,656	99,863
	2,377,603	2,643,353
Қаржылық шығыстар		
Қаржылық жалдау бойынша сыйақы жөніндегі шығыстар	3,624,325	4,215,692
Қаржылық активтердің құнсыздануына резерв		17,891,075
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері мен міндеттемелерден таза іске асырылған залал		128,349
Кепілді салымдарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан болған қаржылық шығыстар		50,332
Өзгелер		322,204
	3,624,325	22,607,652

8. Табыс салығы бойынша шығыстар

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар үшін Компанияның табыс салығы бойынша шығыстар төменде көрсетілген:

	2017 ж.	2016 ж.
Табыс салығы	2,473,905	
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыс	701,888	1,915,629
	3,175,793	1,915,629

Кейінге қалдырылған табыс салығы қаржы есептілігінің мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің ағымдағы құндарының уақытша айырмашылығынан алынатын таза салықтық әсерді және салық салу мақсаттары үшін пайдаланылатын шамаларды көрсетеді. 2017 жылдың 31 желтоқсанына және 2016 жылдың 31 желтоқсанына кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелердің құрамында көрсетілетін негізгі уақытша айырмашылықтардан алынатын салықтық әсер төменде көрсетілген.

	2017 ж.	2016 ж.
Кейінге қалдырылған салық активтері		
Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге арналған резерв	4,903,171	3,919,379
Саудалық және өзге кредиторлық берешек	837,456	559,996
Кейінге қалдырылған залал	351,547	2,223,437
Жиыны	6,092,174	6,702,812
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері		
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың баланстық құнындағы айырмашылықтар	(9,708,633)	(8,891,765)
Материалдық емес активтер	(42,096)	(19,389)
Алдын ала төленген шығыстар	(4,319)	(4,780)
Жиыны	(9,755,048)	(8,915,934)
Таза кейінге қалдырылған (міндеттемелер)/активтер	(3,662,874)	(2,213,122)

Жергілікті салық заңдарына сәйкес табыс салығын есептеу шегерілетін шығыстарына хеджирленген бағам айырмашылығынан алынған залал жатады. Егер осындай шегерілетін шығыстар туындаған жылы толық пайдаланылмаса, салық кодексі бойынша Компанияға ондай жинақталған шығыстарды кейінгі 9 жылға қалдыруға болады.

Жоғарыда көрсетілген кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелеріндегі қозғалыс, меншікті капиталда расталған корпоративтік кіріс салығы бойынша болашақ кезеңге ауыстырылған 747,864 теңгені қоспағанда, кірістер мен шығыстар арқылы расталған.

Компания Қазақстанда орналасқандықтан қолданылатын табыс салығының мөлшерлемесі 2017 және 2016 жылдары 20% құрады. Жыл ішінде есептелген салықтың мөлшері салық салуға дейінгі пайдаға табыс салығының мөлшерлемесін қолданумен алынатын салық сомасынан ерекшеленеді. Төменде табыс салығының 20% (2016 ж.: 20%) мөлшерлемесін және Компанияның табыстар немесе шығыстар және басқа жиынтық табыстар туралы есебінде ескерілген табыс салығының нақты сомасының салыстырылуы келтірілген:

	2017 ж.	2016 ж.
Салық салуға дейінгі пайда/(шығыс)	15,994,143	(10,918,342)
Берілген мөлшерлеме бойынша табыс салығының үнемі/шығысы	3,198,829	(2,183,668)
Салық салынбайтын айналымдардан салықтық әсер	(309,468)	
Шегерілмейтін шығыстардан салықтық әсер	286,434	4,099,297
Табыс салығы бойынша шығыстар	3,175,793	1,915,629

9. Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтар

Құны	Айналымдық қосалқы бөлшектер	Офис жабдығы және жиһаз	Үйлер мен ғимараттар, жер	Көлік құралдары	Қаржылық лизинг бойынша ұшақ жабдықтар	Айналымдағы тауарлар және аяқталмаған өндіріс	Барлығы
2016 жылдың 1 қаңтарында	11,866,488	1,733,963	1,080,586	835,973	98,775,087	939,483	115,231,580
Түсулер						9,361,047	9,361,047
Шығулар	(548,065)	(58,378)	(20,266)	(77,808)	(552,260)		(1,256,777)
Босалқы қорларға аудару	(612,357)						(612,357)
Ішкі ауыстырулар	3,393,462	217,141	19,878	49,711	735,886	(4,416,078)	
2016 жылдың 31 желтоқсанында	14,099,528	1,892,726	1,080,198	807,876	98,958,713	5,884,452	122,723,493
Түсулер	3,624,084	310,091	98,411	444,666	4,051,762	1,365,498	9,894,512
Шығулар	(1,240,105)	(93,272)	(38,042)	(80,437)	(6,859,308)	(395,486)	(8,706,650)
Босалқы қорларға аудару	(339,335)	-	-	-	-	-	(339,335)
2017 жылдың 31 желтоқсанында	16,144,172	2,109,545	1,140,567	1,172,105	96,151,167	6,854,464	123,572,020
Есептелген тозу							
2016 жылдың 1 қаңтарында	4,243,250	1,199,529	303,681	382,265	17,498,425	-	23,627,150
Жыл үшін есептеу (11-ші ескерту)	1,700,578	215,502	110,799	102,197	7,430,787	-	9,559,863
Шығулар	(162,614)	(51,307)	(14,777)	(77,450)	(552,260)	-	(858,408)
2016 жылдың 31 желтоқсанында	5,781,214	1,363,724	399,703	407,012	24,376,952	-	32,328,605
Жыл үшін есептеу (11-ші ескерту)	1,992,998	195,608	122,388	107,831	6,091,453	-	8,510,278
Шығулар	(1,066,703)	(88,768)	(36,356)	(75,111)	(2,988,735)	-	(4,255,673)
2017 жылдың 31 желтоқсанында	6,707,509	1,470,564	485,735	439,732	27,479,670	-	36,583,210
Баланстық құн							
2016 жылдың 31 желтоқсанында	8,318,314	529,002	680,495	400,864	74,581,761	5,884,452	90,394,888
2017 жылдың 31 желтоқсанында	9,436,663	638,981	654,832	732,373	68,671,497	6,854,464	86,988,810

Географиялық ақпарат

Ұйымның географиялық ақпаратын айқындау тұрғысында негізінен әуе кемелерінен (олардың 20-ы операциялық лизингте) және негізінен Қазақстан Республикасында тіркелген/орналасқан жер бетіндегі жабдықтан тұратын активтер. Сондықтан географиялық сегменттер бойынша активтерді бөлу үшін негіз жоқ.

Қаржы лизинг бойынша Компания міндеттемелері 68,671,498 мың. Теңгені (2016: 74,352,809 мың теңге) (24-ші Ескерту) құрайтын теңгерімдік сомасы бар жалдамалы активтерге қатысты лизинг берушінің құқығымен қорғалған.

Айналымдық қосалқы бөлшектер құрамында әуе кемесі модификацияларымен бірге көрсетілген.

2017 жылдың 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың құрамына 469,589 мың теңге ЕҚЖДБ несиенің сыйақысы капитализацияланған (2016: 369,700 мың теңге) (23-ші Ескерту).

Компания өзінің операциялық жоспарларын талдап және авиациялық индустрияны әуе кемелерінің қызмет көрсету мерзіміне қолдануына қатысты тәжірибені ескере отырып, Компания әуе кемелерінің қызмет ету мерзімін 2016 жылы 1 қазаннан бастап 20 жылдан 25 жылға ұзарту шешімін қабылдады. Бұл өзгеріс 2017 жылғы есептелген жылдық амортизацияның 915,808 мың теңге төмендеуіне әкелді.

10. Материалдық емес активтер

	Бағдарламалық қамсыздандыру
Құны	
2016 жылдың 1 қаңтарында	1,185,596
Түсулер	1,066,476
Шығулар	(36,273)
2016 жылдың 31 желтоқсанында	2,215,799
Түсулер	222,111
2017 жылдың 31 желтоқсанында	2,437,910
Жинақталған амортизация	
2016 жылдың 1 қаңтарында	950,245
Амортизацияны есептеу (11-ші Ескерту)	252,788
2016 жылдың 31 желтоқсанында	(36,222)
Амортизацияны есептеу (11-ші Ескерту)	1,166,811
Шығулар	294,541
2017 жылдың 31 желтоқсанында	1,461,352
Баланстық құн	
2016 жылдың 31 желтоқсанында	1,048,988
2017 жылдың 31 желтоқсанында	976,558

11. Тозу және амортизация

	2017 ж.	2016 ж.
Жылжымайтын мүлік, ғимараттар мен жабдықтардың тозуы (9-шы Ескерту)	8,510,278	9,559,863
Материалды емес активтерден амортизациясы (10-шы Ескерту)	294,541	252,788
Жиыны	8,804,819	9,812,651

12. Кепілдікті салымдар

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Ұзақ мерзімді кепілдікті салымдар		
Жалға алынған әуе кемелері бойынша кепілдікті салымдар	5,955,895	4,749,552
Өзге кепілдікті салымдар	569,764	383,260
	6,525,659	5,132,812
Ағымдағы кепілдікті салымдар		
Техникалық қызмет көрсету міндеттемелер бойынша ашылған аккредитивтерге кепілдікті салымдар	10,923,955	11,154,748
Жалға алынған әуе кемелері бойынша кепілдікті салымдар	251,906	204,370
Өзге кепілдікті салымдар	413,978	287,296
	11,589,839	11,646,414
	18,115,498	16,779,226

Жалға алынған әуе кемелері бойынша кепілдікті депозиттер Компанияның лизинг төлемдері жөніндегі міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету үшін ашылған әуе кемелерін операциялық жалдау шарттары бойынша депозиттерді қамтиды. Кепілдікті салымдар, негізінен, АҚШ долларымен деноминацияланған.

Компания осы депозиттердің кредиттік тәуекелін төмен деп бағалады, себебі барлық лизинг берушілердің Standard & Poor's рейтингіндегі рейтингтері AA-BB.

Жалға алынған әуе кемелері бойынша кепілдікті салымдар мен техникалық қызмет көрсету міндеттемелер төменде айтылғандай өтелуі тиіс:

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Бір жылға дейін	11,175,861	11,442,044
Бір жылдан бес жылға дейін	2,417,841	2,380,093
Бес жылдан астам	3,556,928	2,436,102
	17,150,630	16,258,239
Әділ құнына дейін түзету	(18,873)	(66,643)
	17,131,756	16,191,596

13. Тауарлы-материалдық босалқы қорлар

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Қосалқы бөлшектер	7,825,301	7,162,118
Жанармай	1,827,483	3,163,678
Жолдағы тауарлар	999,336	1,307,514
Ыдыс	802,245	808,989
Жарнамалық материалдар	513,203	459,539
Бірыңғай формалы киімдер	382,455	444,979
Мүз қатуға қарсы сұйықтық	164,086	89,288
Қатаң есептілік бланкілері	76,095	99,940
Өзгелер	426,209	404,773
	13,016,413	13,940,818
Ескірген және өтімсіз тауарлы-материалдық босалқыларды жинап есептен шығаруын шегергенде	(184,278)	(179,894)
	12,832,135	13,760,924

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін ескірген және өтімсіз тауарлы-материалдық босалқы қорларға резервтің қозғалысы төменде көрсетілген:

	2017 ж.	2016 ж.
Жыл басындағы ескірген және өтімсіз қорларды жинап есептен шығару	(179,894)	(140,588)
Жыл ішінде есептен шығарылған	(17,999)	(71,366)
Жыл ішінде бұрын есептен шығарылғанды қайтару	13,615	32,060
Жыл соңындағы ескірген және өтімсіз қорларды жинап есептен шығару	(184,278)	(179,894)

14. Берілген алғытөлемдер

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Ұзақ мерзімді		
Қызметтер көрсетуге берілген алғытөлемдер	2,164,927	2,393,391
Ұзақ мерзімді активтерге берілген алғытөлемдер	522,247	644,252
	2,687,174	3,037,643
Қысқа мерзімді		
Қызметтер көрсетуге берілген алғытөлемдер	4,848,917	2,751,070
Қаржылық жалдау бойынша алдын ала төлемдер	1,822,071	1,997,449
Тауарлар жеткізуге берілген алғытөлемдер	2,283,563	1,992,167
Операциялық жалдау бойынша алдын ала төлемдер	949,102	922,404
	9,903,653	7,663,090
Минус: Құнсызданған алғытөлемдер бойынша резерв	(136,445)	(139,109)
	9,767,208	7,523,981

2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді активтерге берілген алғытөлемдер Boeing-ке қалған үш әуе кемелерін сатып алуға берілетін алғытөлемдерді құрайды (26-ші Ескерту).

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін құнсызданған алғытөлемдер бойынша резервтің қозғалысы төменде көрсетілген:

	2017 ж.	2016 ж.
Жыл басына	(139,109)	(134,264)
Жыл ішінде есептелгені		(4,845)
Жыл ішінде түзетулер	2,664	
Жыл соңына	(136,445)	(139,109)

Құнсызданған алғытөлемдер бойынша резервтер олардың міндеттемелерін орындауға қабілетсіздігіне байланысты қазіргі кезде заңдық талқылауға түскен кредиторлар бойынша алдын ала төлемдерді қамтиды

15. Саудалық және өзге дебиторлық берешек

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Ұзақ мерзімді		
Қызметкерлер мен Ab-initio кадеттер берешегі	677,851	278,136
Өзге қаржылық активтері	16,922,156	19,670,513
	17,600,007	19,948,649
Алу: құнсызданған борыштар бойынша резерв	(16,296,017)	(17,891,075)
	1,303,990	2,057,574
Қысқа мерзімді		
Саудалық дебиторлық берешек	5,839,325	7,266,853
Жалға берушілердің берешегі – жалдық төлемдердің айнаымалы бөлігін өтеу	2,697,340	143,488
Қызметкерлер мен Ab-initio кадеттер берешегі	306,672	318,192
	8,843,337	7,728,533
Алу: құнсызданған борыштар бойынша резерв	(363,428)	(379,200)
	8,479,909	7,349,333

2016 жылы «ҚазИнвестБанк» АҚ және «Delta Bank» АҚ кредиттік сапасы айтарлықтай нашарлауына байланысты, содан кейін «ҚазИнвестБанк» АҚ-ның банк лицензиясының күшін жою және 2017 жылдың 22 мамырында «Delta Bank» АҚ-ның жаңа депозиттер қабылдауға және жаңа шоттар ашуға лицензиясының уақытша тоқтата тұру салдарынан, басшылық, тиісінше 4,744,144 мың теңге және 14,926,399 мың теңге сомасында осы банктердегі депозиттерді банктік депозиттерден ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешекке жіктеді. Бағалау негізінде, басшылық 2016 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «ҚазИнвестБанк» АҚ-на және «Delta Bank» АҚ-на 90% құнсыздану бойынша резерв құрған.

2017 жылы маусым айының соңында уақытша әкімшілік «ҚазИнвестБанк» АҚ-ның активтері мен міндеттемелерінің бір бөлігін «Альфа-Банк» АҚ-на тапсырды. «Альфа-Банк» АҚ қарыз алушылардан берілген корпоративтік кредиттер бойынша қаражат жинап, салымшылар арасында табыстарды таратып, делдал қызметін атқарады. Компания «ҚазИнвестБанк» АҚ-дағы міндеттемелерінің бір бөлігін «Альфа-Банк» АҚ-на аударуына келісім берді.

2018 жылдың 24 қаңтарында «ҚазИнвестБанк» АҚ мәжбүрлеп тарату жөнінде сот шешімі күшіне енді. «ҚазИнвестБанк» АҚ-ның қалған міндеттемелерін өтеу үшінші тұлғалардың кепілдеме ретінде осы банктен қабылданған қарыз алушылар негізінде тарату комиссиясының әрекетіне байланысты болады.

2017 жылдың шілде-қараша айларында Компания «Delta Bank» АҚ-нан мәжбүрлеу шаралары арқылы қолма 1,454,375 мың теңге қайтарып алды. 2017 жылдың 2 қарашасында Ұлттық Банк «Delta Bank» АҚ-ның лицензиясының күшін жою жөнінде шешім қабылдады. 2018 жылдың 13 ақпанында сот «Delta Bank» АҚ мәжбүрлеп тарату жөнінде шешім қабылдады.

Жалға берушілердің берешегі есепті күнге дейін жүргізілген жөндеу нәтижелері бойынша Компанияға жалға берушілер өтеуге тиіс болатын жалдық төлемдердің айнымалы бөлігінің сомасымен көрсетілген.

Бастапқы құнының 50% қатысты Ab-initio оқу бағдарламасында оқитындардың берешегі процентсіз несие ретінде талданады. Ал қалған бөлігі, жеті жыл ішінде еңбек шартын тоқтатқан жағдайда кадеттен оқу құнын қайтаруға Компанияның құқығы бар, ол алдын ала төлем ретінде талданып және жеті жыл ішінде амортизацияланады.

Алайда 2015 жылдың желтоқсан айында Компания менеджменті қызметкерлерді уәждемелеу жүйесі аясында бастапқы дайындыққа Ab-initio оқу бағдарламасынан оқитындарға жаңа қарызды өтеу нұсқасын ұсынды. Осы нұсқа бойынша оқу шығындарын өтеу міндеттемелері жойылады, ал толық сома қызметкерлер Компаниядан кеткен жағдайда өтеуге тиіс болады. Кадеттердің таңдалған нұсқаны бойынша, болашақ кезендердің шығындары ретінде қарастырылып, қалғаны амортизациялық мерзімінің ішінде тікелей желілік әдісін пайдалана отырып амортизацияланады.

2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша IATA Bank Settlement Plans (BSP) қоса алғанда, сегіз дебиторлар – бүкіл әлем бойынша туристік агенттіктерден түсімдер жинауды орындайтын компаниялар – саудалық және өзге дебиторлық берешектің 45%-ын құрады (2015 ж.: сегіз дебитор 26%-ын құрады).

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның гросс саудалық және өзге дебиторлық берешегі төменде айтылған валюталармен көрсетілген:

	2017 ж.	2016 ж.
АҚШ доллары	2,788,675	2,350,009
Теңге	4,238,443	4,384,985
Еуро	812,223	921,401
Ресей рублі	401,876	355,026
Өзгелер	1,542,682	1,395,486
	9,783,899	9,406,906

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін құнсызданған борыштар бойынша резервтің қозғалысы төменде көрсетілген:

	2017 ж.	2016 ж.
Жыл басына	(18,270,275)	(352,180)
Жыл ішінде есептелгені	(132,189)	(17,999,991)
Жыл ішінде түзетулер	1,559,770	74,295
Бұрын құрылған резерв есебінен шығарулар	135,530	7,601
Бағамдық айырма	47,719	-
Жыл соңына	(16,659,445)	(18,270,275)

16. Өзге салықтар бойынша алдын ала төлем

	2017 ж.	2016 ж.
Өтелуге тиіс қосылған құн салығы	5,786,240	3,778,765
Резидент болып танылмайтын тұлғалардың жекеленген табыс салығы бойынша алдын ала төлемдер	-	1,361,099
Қоршаған ортаға эмиссия бойынша алдын ала төлемдер	294	4
Өзге салықтар бойынша алдын ала төлемдер	224,003	294,740
	6,010,537	5,434,608

Өтелуге тиіс қосылған құн салығы ағымдағы активтердің құрамында танылады, өйткені Компания салық комитетінен осы сомалардың қайтаруына жыл сайын өтінім береді.

17. Банктердегі депозиттер

	2017 ж.	2016 ж.
Қысқа мерзімді		
Қазақстандық банктердегі қысқа мерзімді депозиттер (25-ші Ескерту)	-	32,401,301
Кепілдікті салымдар	1,570	3,140
Есептелген сыйақы	-	782,632
	1,570	33,187,073

2016 жылы шетелдік банктердегі (өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан астам болатын және бір жылдан кем болатын) қысқа мерзімді депозиттердің сыйақы мөлшерлемесі 0%-дан 13%-ға дейін болды. Банк депозиттерінің мерзімінен бұрын алуға қойылған шектеулері жоқ. Кейбір банктерде несиелік тәуекелдердің ұлғаюы нәтижесінде басшылық өз қаржы басқару саясатын қайта қарастыруда, сондақтан, уақытша шара ретінде, Компания Қазақстандағы негізгі банктердің кредиттік рейтингін қайта қарастырып, ағымдағы депозиттерін кредиттік рейтингі «BB немесе одан жоғары» деңгейіндегі банктерге өтеу мерзімі 3 айдан кем мерзімге орналастырды.

Қазақстандық заңнаманың шетелдік жұмыс күші бөлігіндегі талаптарына сәйкестендіру мақсатында аударылған кепілді салымдар теңгемен көрсетілген және оның сыйақы мөлшерлемесі жылына 0% болады (2016 жылы 0%-дан 4,5%-ға дейін)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк депозиттері төменде айтылған валюталармен көрсетілген:

	2017 ж.	2016 ж.
АҚШ доллары	1,570	31,079,260
Теңге		2,107,813
Еуро		
	1,570	33,187,073

18. Ақша қаражаттары және олардың баламалары

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Қазақстандық банктердегі ағымдағы шоттар (25-ші Ескерту)	14,025,583	6,711,991
Шетелдік банктердегі ағымдағы шоттар	28,515,939	3,249,605
Өтеудің бастапқы мерзімі 3 айдан кем қазақстандық банктердегі мерзімді депозиттер	6,669,263	-
Кассадағы ақша қаражаттары	34,365	32,647
	49,245,150	9,994,243

31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мен олардың баламалары төмендегі валюталарда көрсетілді:

	2017 ж.	2016 ж.
АҚШ доллары	47,074,365	6,341,440
Үнді рупийі	1,066,253	201,825
Теңге	477,772	1,817,921
Еуро	189,601	380,245
Ресей рублі	93,951	321,751
Өзбек сомы	41,444	103,663
Ағылшын фунт стерлингі	40,511	204,639
Қытай юані	22,927	490,563
Өзгелер	238,326	132,196
	49,245,150	9,994,243

19. Капитал

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал бір акциясының номинал құны 147,150 теңге тұратын бекітілген, шығарылған және толықтай төленген 17,000 жай акциялардан тұрады.

Қарапайым акция иелері жүйелі түрде жарияланып тұратын дивидендтерді алуға, сондай-ақ «бір акция – бір дауыс» ережесіне сүйене отырып, Компания жиналыстарында дауыс беруге құқылы.

ҚЕХС сәйкес дайындалған Компанияның қаржылық есептілікте көрсетілген үлестірмелі резервтері үшін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бөлінбеген пайданың балансы шектеледі. Капитал теріс немесе тарату Компанияның меншік капиталының теріс немесе төлем қабілетсіздігіне әкеп соғатын болса, пайда үлестіру жасалуы мүмкін емес. 2017 жылдың 31 желтоқсан айында Компаниясының таза заласын қоса бөлінбеген пайдасы 50,033,094 мың теңгені құрады (2016: 37,214,744 мың теңге).

2017 жылдың 31 желтоқсанында дивидендтер бір акцияға шаққанда 0 теңге (2016 жыл: 304,8 мың теңге).

Акцияға табыстылықтың есебі жыл ішінде айналыста жүрген 17,000 жай акциялардың таза пайдасына және орташа өлшенген санына негізделген (2016 ж.: 17,000 акция). Компанияның потенциалды тоғытылған жай акциялары жоқ.

	2017 ж.	2016 ж.
Пайда:		
Жыл ішіндегі таза пайда/(шығыс)	12,818,350	(12,833,971)
Жай акциялар саны	17,000	17,000
Акцияға келетін пайда/(шығыс) – негізгі және тоғытылған (теңге)	754,021	(754,939)

20. Болашақ кезеңдердің табыстары

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Тасымалдаудан алынатын болашақ кезеңдердің табыстары	14,353,402	12,186,673
Клиенттерді ынталандыру бағдарламасы бойынша резерв	1,742,537	555,138
	16,095,939	12,741,811

Тасымалдау қызметтерінен түсетін болашақ кезеңдердің табыстары – пайдаланылмайды және олар бойынша өтемақы төленбейді деп күтілетін сатылған билеттер пайызына қатысты жолаушылар тасымалынан түсетін мойындалған табыстарды қоспағанда, сатылған, бірақ жолаушылар әлі пайдаланбаған және мерзімі өтпеген билеттер (З-Ескерту).

Жолаушыларды ынталандыру бағдарламасы бойынша болашақ кезеңдердің табыстары Nomad Club бағдарламасы бойынша есептеулерді қамтиды.

21. Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге резерв

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Қозғалтқыштар бойынша резерв	19,645,131	14,965,889
D-чекке резерв	2,093,153	1,542,063
C-чекке резерв	919,125	1,534,173
Әуе кемелердің қайтару жөніндегі резерв	715,261	615,098
Қосымша қоректендіру блогы	578,018	499,580
Шасси	565,167	440,096
	24,515,855	19,596,899

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге есептелген резервтің қозғалысы төменде көрсетіледі:

	2017 ж.	2016 ж.
1 Қаңтарға	19,596,899	16,252,376
Жыл ішінде есептелгені (6-шы Ескерту)	7,088,300	6,480,058
Жыл ішінде есептен шығарылғаны (6-шы Ескерту)	(675,524)	(425,616)
Жыл ішінде пайдаланылғаны	(1,493,820)	(2,709,919)
31 Желтоқсанда	24,515,855	19,596,899

Операциялық жалдаудың шарттарына сәйкес Компания әуе кемелерінің пайдаланылуына қарай жөндеу және ұстау жөніндегі стандартты рәсімдерді жүргізуге және төлеуге, әуе кемесін жалдау мерзімінің соңында жалға берушіге қанағаттанарлық жағдайда қайтаруға міндетті. Резервті есептеу үшін пайдаланылатын жөндеудің құны АҚШ долларымен көрсетілген.

Бұл резервтерді төменде айтылғандай пайдалану жоспарланған:

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Бірінші жылдың ішінде	4,406,580	6,746,834
Екінші жылдың ішінде	15,169,308	4,239,251
Үшінші жылдың ішінде	2,837,643	4,668,037
Үшінші жылдан кейін	2,102,324	3,942,777
Әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсетуге резервтің жиыны	24,515,855	19,596,899
Минус: ағымдағы бөлік	(4,406,580)	(6,746,834)
Ұзақ мерзімді бөлік	20,109,275	12,850,065

Әуе кемелерін жөндеуге және оларға техникалық қызмет көрсетуге резервтерді анықтау кезінде елеулі тұжырымдар орын алады. Басшылық техникалық қызмет көрсету

жұмыстарының мүмкін уақыт аралықтарын және құндарын анықтау үшін тәуелсіз мамандарды тартты. Тәуелсіз мамандардың бағалары әуе кемелердің ағымдағы техникалық жағдайының, тарихи орындалған ұшу сағаттары мен циклдерінің, әуе кемелерін болашақ кәдеге жаратылуының күтілетін деңгейінің негізінде жалдау мерзімдерін ескере отырып, сондай-ақ жалға берушіге қайтарылуы тиіс әуе кемелерінің жағдайы бойынша шарттарды ескере отырып дайындалды. Бағалаулар төменде айтылған негізгі болжамдардың негізінде жасалды:

- » ұшу сағаттары мен циклдерін пайдаға асырудың күтілетін коэффициенті тарихи деректерге және нақты пайдалану негізделген;
- » ұқсас қызметтер мен қосалқы бөлшектерге нарықтық бағалар пайдаланылған;
- » әуе кемелер стандартты жағдайларда және стандартты нормалар бойынша пайдаланылады деп жорамалданады; және
- » жоспарланбаған техникалық қызмет көрсетуге резерв жасалынбаған.

22. Саудалық және өзге кредиторлық берешек

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Саудалық кредиторлық берешек	9,787,276	9,961,802
Қызметкерлер алдындағы берешек	777,520	767,964
Алынған депозиттер	734,285	374,683
Операциялық жалдау бойынша берешек	501,746	516,084
Қолданылмаған демалыстар бойынша берешек	500,183	429,801
Төленуге тиіс салықтар	205,320	651,323
Зейнетақы жарналары	170,357	255,552
Алынған алғытөлемдер	223,947	145,050
Өзгелер	21,274	27,074
	12,921,908	13,129,333

Компанияның кредиторлық берешегі төменде айтылған валюталармен көрсетілген:

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
АҚШ доллары	5,562,374	5,368,212
Теңге	3,567,685	4,661,515
Еуро	1,881,094	1,740,756
Ресей рублі	328,214	243,152
Ағылшын фунт стерлинг	236,415	218,367
Өзгелер	1,346,126	897,331
	12,921,908	13,129,333

23. Несиелер

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Ұзақ мерзімді		
Банк несие	3,495,775	4,013,668
	3,495,775	4,013,668
Қысқа мерзімді		
Банк несие	517,893	517,893
Сыйақы жөніндегі берешек	23,970	25,710
	541,863	543,603

2015 жылғы 3 желтоқсанда Компания мен Еуропа Қайта Жаңарту және Даму банкіден алынған (ЕҚЖЖДБ) Астана қаласындағы Техникалық орталық (ұшақжай) құрылысын қаржыландыру үшін 10 жылға 14,000 мың АҚШ долларына (немесе Қазақстан теңгесіне тең сомаға) несие алуға келісім жасасты. Сондай-ақ осы ұшақжай ЕҚЖЖДБ банкіне кепілдікке қойылды. Пайыздық мөлшерлеме айнымалы болып табылады және жылына 3.75% шегі мен ЕҚЖЖДБ банкінің Қазақстан теңгесіндегі жалпы құнына негізделіп айқындалады. Жалпы құн Қазақстан Ұлттық Банкінің және/немесе нарықтың негізгі пайызының өзгеруіне сәйкес тоқсан сайын анықталып тұрады. 2016 жылы сәуір айына Компаниямен 4,661,033 мың теңге көлеміне ЕҚЖЖДБ-тен несие келісімі бойынша қаржы алынған (алу күніне 14,000 мың АҚШ доллар сомасына тең). Бұл теңгелік несие белгілі бір қаржылық шарттарға ие және Компания оларды 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша орындады.

24. Қаржылық лизинг бойынша міндеттемелер

2012 және 2014 жылдар арасында Компания қаржылық жалдау бойынша он бір әуе кемесін сатып алды. Әр әуе кемесінің лизинг мерзімі – 12 жыл. Компанияның лизинг мерзімінің соңында номиналды сома бойынша әр әуе кемесін сатып алу мүмкіндігі бар. Қаржылық институттарымен лизинг бұрешіге жаңа алты Airbus әуе кемесілеріне қатысты берілген қарыздар 2012 және 2013 жылдары жеткізілген Еуропалық экспорт-несиелік агенттіктерінің кепілдігінде, ал үш Boeing 767 ұшағына қатысты берілген қарыздар 2013 және 2014 жылдары жеткізілген АҚШ экспорт-импорт Банктің кепілдігінде, ал Екі Embraer 2012 және 2013 жылдары жеткізілген Бразилияның Даму Банктің кепілдігінде. Қаржы лизинг бойынша Компания міндеттемелері жалдамалы активтерге қатысты лизинг берушінің құқығымен қорғалған. Бұндай активтер 68,671,498 мың теңгені (2016: 74,352,809 мың теңге) (9-шы Ескерту) құрайтын баланстық құнына тең.

Компанияның қаржылық лизингі белгілі ковенанттарды қамтиды. Аталған ковенанттар қаржылық лизинг міндеттемелерін қоса, бірақ олармен шектелмей, белгілі бір операцияларға тыйым салады. Қаржылық лизингінің белгілі бір келісімшарттары Компанияның меншік үлесінің өзгерісіне қатысты ковенанттарды қамтиды. Ковенанттарға қатысты міндеттемелер 2017 және 2016 жылдар бойы орындалды.

	Ең аз жал ақысы		Ең аз жал ақысының ағымдағы мәні	
	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Бір жылдың ішінде	16,338,007	17,502,391	13,268,515	13,748,610
Бір жылдан кеш және бес жылдан ерте	62,540,186	67,007,955	54,240,630	56,249,512
Бес жылдан кеш	40,935,745	59,091,317	39,076,581	55,568,948
	119,813,938	143,601,663	106,585,726	125,567,070
Болашақ қаржылық шығыстарға кем	(13,228,212)	(18,034,593)		
Минималды жал ақысының ағымдағы мәні	106,585,726	125,567,070	106,585,726	125,567,070
Қаржылық есептілікке төмендегідей қосылған:				
- қаржылық лизинг бойынша ағымдағы мерзімі міндеттемелер			13,268,515	13,748,610
- қаржылық лизинг бойынша ұзақ мерзімі міндеттемелер			93,317,211	111,818,460
			106,585,726	125,567,070

Компанияның лизингілік міндеттелері АҚШ долларында көрсетілген.

2015 жылғы 1 шілдеде Компания өзінің АҚШ долларында көрсетілген қаржылық лизингілік міндеттемелерінің бір бөлігін АҚШ долларында берілген болашақ түсім ағындарымен хеджерледі.

Халықаралық қаржы есептілігінің стандартына (IAS 39) сәйкес Компания осы хеджирлеу операциясы үшін ақша ағынын хеджирлеу есебі үлгісін қолданды.

АҚШ доллары функционалдық валютасына көшуіне байланысты 2017 жылдың 31 желтоқсанынан бастап хеджирлеу тиімсіз болып қалды. 2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша мөлшері 5,937,455 мың теңге (2016 жыл: 6,685,319 мың теңге) кейінге қалдырылған салықтық шегерімге дейін қаржылық лизингтік міндеттемелерді қайта бағалаудан болған хеджирлеудің тиімді бөлігі болып табылатын залал мөлшері 29,687,276 мың теңге (2016 жыл: 33,426,595 мың теңге) меншікті капиталдағы хеджирлеу резервінде танылды. Функционалды валютаның өзгеруінің нәтижесінде хеджирлеу қатынасы 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолданыстағы ақша ағындарын хеджирлеудің болашақ кезеңдерінде пайда немесе залалды (өтеу күнінде) хеджирлеуді есепке алу операциясы басталған күнгі айырбастау бағамы мен 2017 жылғы 31 желтоқсандағы айырбастау бағамымен салыстыру арқылы есептеледі. Валюта бағамының өзгеруінен кейінгі пайда немесе залал хеджирлеу резервіне пайда мен залал туралы есепке көшірілмейді және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша меншікті капиталда танылған хеджирлеу резерві ақша қаражатының қозғалысы туралы болжамды алғанға дейін капитал құрамында қалады.

2017 жылы хеджирлеу резервінен пайда немесе залал туралы есепке көшірілген бағамдық айырма залалы хеджирлеуді есепке алу операциясы басталған күнінен есептік күнге дейінгі мөлшері 3,355,090 мың теңге (кейінге қалдырылған салықтық шегерімге дейінгі мөлшері 671,018 мың теңге) (2016 жыл : 3,663,089 мың теңге кейінге қалдырылған салықтық шегерімге дейінгі мөлшері 732,618 мың теңге).

2017 жылғы желтоқсанда Компания әуе кемесін үшінші тараптан қаржылық жалдау шарты бойынша сатып алынған бір Embraer E190 сатты және кері жалға алу бойынша мәміле жасады. Қаржы лизингі бойынша тиісті міндеттеменің баланстық құны 5,301,396 мың теңге сомасын сатып алушы (үшінші тарап) тікелей жалдаушыға аударды.

Қаржылық әрекеттен туындаған міндеттемелер мен ақша ағындарының өзгерісін салыстыру

	Несиелер (23-ші ескерту)	Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	Жиыны
Жыл басында	4,557,271	125,567,070	130,124,341
Қаржылық әрекеттен болған ақша ағындарына байланысты өзгеріс			
Несиелік қаражат бойынша төлемдер	(517,893)		(517,893)
Қаржылық лизинг міндеттемелері бойынша төлемдер		(13,073,475)	(13,073,475)
Төленген пайыздар	(471,329)	(3,605,957)	(4,077,286)
Қаржылық әрекеттен болған ақша ағындарына байланысты өзгерістің жиыны	(989,222)	(16,679,432)	(17,668,654)
Шетел валюталарының айырбастау бағамдарының өзгеріс әсері		(624,841)	(624,841)
Басқа да өзгерістер			
Капиталданған несие шығындары	469,589		469,589
Қаржылық лизинг міндеттемелері бойынша пайыздық шығындар		3,624,325	3,624,325
Әуе кемесінің сатылуына байланысты үшінші тараптың қаржылық лизинг міндеттемелерін өтеуі		(5,301,396)	(5,301,396)
Басқа да өзгерістер жиыны	469,589	(1,677,071)	(1,207,482)
Жыл соңында	4,037,638	106,585,726	110,623,364

25. Қаржылық құралдар

Компания күнделікті қызметінің барысында кездесетін негізгі тәуекелдерге несие тәуекелі, сыйақы мөлшерлемесінің, айырбас бағамдарының және тауар бағаларының өзгеру тәуекеліне жатады. Компания, төменде сипатталған тауар бағалары тәуекелдерінің өзгерісінен басқа тәуекелдер ықпалынан сақтандырмайды.

Капиталды басқару

Компания таяу болашақта үздіксіз қызметін қамтамасыз ету және сонымен бірге несиелік және меншікті қаражаттарының қатынасын оңтайландыру есебінен акционерлердің пайдасын барынша арттыру үшін капиталды басқаруды жүзеге асырады. 2016 жылмен салыстырғанда Компанияның жалпы стратегиясы өзгерген жоқ.

Компания капиталының құрылымы Компанияның таза несиелік қаражаттарын (несиелер және қаржылық лизинг бойынша міндеттемелер, 23-ші және 24-ші Ескертуде ашып көрсетілген) және меншікті капиталын (шығарылған капиталды, қосымша төленген капитал және бөлінбеген пайданы қамтитын, 19-шы Ескертуде ашып көрсетілген) қамтиды.

Компанияның капиталының минималды мөлшеріне қойылатын міндетті талаптар жоқ.

Компания жарты жылдық негізге сай капитал құрылымын талдайды. Осы талдау бөлігі ретінде Компания капитал қатысты құнын және капитал класымен байланысқан тәуекелдерді ескереді. Компанияда төлем қабілетінің коэффициенті есептелінбейді.

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел бұл контрагенттердің шарттық міндеттемелерді орындамауының және осымен байланысты Компанияда залалдардың туындауымен байланысты тәуекел. Компанияның саясаты кредитке қабілетті контрагенттермен ғана жұмыс істеуді және қажет болған кезде міндеттемелердің орындалмауынан залал тәуекелдерін төмендету үшін жеткілікті қамсыздандыруды алуды көздейді. Кредиттік тәуекел тәуекелдерді басқару жөніндегі комитет жыл сайын қайта қарастыратын және бекітетін кредиттік лимиттерді белгілеу есебінен бақыланады.

Ақша баламалары және дебиторлық берешек сияқты қаржы құралдардың максималды кредиттік тәуекелі қалдық құнының негізінде есептілінеді.

Саудалық дебиторлық берешек сатып алушылардың көпшілік санында бар және әртүрлі экономикалық салалар және географиялық аймақтар бойынша бөлінген. Компания дебиторлардың қаржылық жағдайын тұрақты бағалауды жүзеге асырады және қажет кезінде дебиторлық берешектің өтелуін сақтандырады.

2017 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша саудалық дебиторлық берешек (15-ші Ескерту) бөлігінде кредиттік тәуекелдің елеулі шоғырлануы болған жоқ.

Компания тек жоғарғы беделді банктермен жұмыс істейді және де қазіргі кезде банктік есеп шоттар мен депозиттерге белгілі несиелік тәуекелден аспай шегірімдерді анықтайтын қаржы инвестициялық саясатты құрастырды.

Кейбір банктердің несиелік тәуекелдерінің ұлғаюы нәтижесінде, Компанияның басшылығы ақша қаражаттарды басқару жөніндегі саясатын қайта қарастыруда, және уақытша шара негізінде Қазақстанның ірі банктердің несиелік рейтингтерін қайта талдап, тиісінше 15-ші Ескертуде көрсетілген ҚазИнвестБанк пен Delta Bank-ты ескермегенде, банктердегі депозиттерді «BB» және одан жоғары рейтингіне ие банктерде орналастырған.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

ЕҚЖЖДБ-ті есептемей, Компания сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруінің елеулі тәуекеліне бейім емес.

2016 жылы сәуір айына Компания ЕҚЖЖДБ-пен құрамында тиянақталған бөлігі бар құбылмалы пайыздық мөлшерлемесімен несиелі шартына отырды (23-ші Ескерту). Кезең үшін сыйақының құбылмалы мөлшерлемесі 2017 жылы 20% жоғары немесе төмен болатын болса, пайыздық шығыстардың өзгеруі елеусіз болар еді.

Шетелдік валюталардың бағамдарының өзгеру тәуекелі

Компания АҚШ долларынан басқа валюталарда көрсетілген сатуға және сатып алуға қатысты операциялар бойынша валюталық тәуекелге ұшырайды. Валюта тәуекелі негізінен теңге мен еуроға байланысты болады. Шетел валютасында көрсетілген активтер мен міндеттемелердің баланстық құны 15, 17, 18, 22 және 23 қосымшаларында ашып көрсетілген.

Басшылық қазіргі жағдайларда Компанияның экономикалық тұрақтылығын сақтауға қатысты барлық қажетті шараларды қолданып жатыр. Компания валюталық тәуекелді жартылай басқару жөніндегі хеджирлеуді есепке алу саясатын қолданады (24-ші Ескерту).

Шетелдік валюталардың айырбас бағамдарының өзгеруі тәуекелдеріне сезімталдықты талдау.

Компания АҚШ долларының айырбастау бағамының теңге мен еуроға қатысты өзгеруіне байланысты тәуекелдердің әсеріне көп ұшырайды.

Компанияның есепті күнге шетелдік валютамен көрсетілген қаржылық активтері мен қаржы міндеттемелерінің баланстық құны мынадай. Бұл ашып көрсету өзге шетелдік валюталарда көрсетілген активтер мен міндеттемелердің баптарын қамтымайды, осыған байланысты олардың сомалары жиынтығында Компанияның қаржы есептілігіне елеулі ықпал етпейді.

	Ескерту	31 Желтоқсан 2017 жыл			31 Желтоқсан 2016 жыл		
		АҚШ доллар	Тенге	Еуро	АҚШ доллар	Тенге	Еуро
Активтер							
Кепілдік салымдар	12	17,914,091	13,204	45,796	16,587,993	13,617	66,192
Саудалық және өзге дебиторлық берешек	15	2,788,675	4,238,443	812,223	2,350,009	4,384,985	921,401
Банктердегі депозиттер	17	1,570			31,079,260	2,107,813	
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	18	47,074,365	477,772	189,601	6,341,440	1,817,921	380,245
Өзге салықтар бойынша алдын ала төлем	16		6,010,537			5,434,608	
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем			245,220			261,039	
Барлығы		67,778,701	10,985,176	1,047,620	56,358,702	14,019,983	1,367,838
Міндеттемелер							
Қаржылық лизинг бойынша міндеттемелер	24	106,585,726			125,567,070		
Саудалық және өзге кредиторлық берешек	22	5,562,374	3,567,685	1,881,094	5,368,212	4,661,515	1,740,756
Несиелер	23		4,037,638			4,557,271	
Барлығы		112,148,100	7,605,323	1,881,094	130,935,282	9,218,786	1,740,756
Таза валюталық позиция		(44,369,399)	3,379,853	(833,474)	(74,576,580)	4,801,197	(372,918)

Төменде келтірілген кестеде Компанияның АҚШ долларының 2017 жылы тиісінше қазақстандық теңгеге қатысты 13% және Еуроға қатысты 5% әлсіреуі және нығайту сезімталдығының талдауы көрсетілген.

Төменде Компанияның қазақстандық теңгенің (2017 жылдың 31 желтоқсанына дейін Компанияның функционалдық валютасы тене болды) 2017 жылы тиісінше АҚШ долларына қатысты 13% және Еуроға қатысты 15% әлсіреуі және нығайту сезімталдығының талдауы көрсетілген. Сезімталдықтың үлесі негізгі басшылық үшін ішкі валюталық тәуекелдік есептерін жасау үшін қолданылады.

Сезімталдық талдауына айырбастау кезінде бағамдар пайдаланылатын кезеңнің соңында бар шетелдік валютадағы сомалар ғана енгізілді. Сезімталдықты талдау саудалық және өзге дебиторлық берешекті, ақша қаражаттарын және олардың баламаларын, банктердегі депозиттерді және саудалық кредиторлық берешекті қамтиды, несиелер, міндеттемелер және қаржылық лизинг.

Теріс сан теңге бағамы әлсіреген кезде пайданың және өзге капиталдың азаюын көрсетеді, бұндағы нетто позиция оң болады. Теңге бағамы күшейген кезде пайда мен өзге капиталға бірдей және қарама-қарсы әсер ететін болады және төменгі сомалар оң болады (2-ші Ескерту).

	АҚШ долларының әлсіреуі		АҚШ долларының нығайтуы	
	Тенге	Еуро	Тенге	Еуро
2017	13%	5%	(13%)	(5%)
Пайда/(залал)	351,505	(33,339)	(351,505)	33,339

	Тенгенің әлсіреуі		Тенгенің нағайтуы	
	АҚШ доллар	Еуро	АҚШ доллар	Еуро
2016	13%	15%	(13%)	15%
Пайда/(залал)	121,104	(44,750)	(121,104)	44,750
Капитал	(7,877,068)		7,877,068	

Компания саудалық және өзге дебиторлық берешек, ақша қаражаттары және олардың баламалары, банктердегі депозиттер, кепілдікті салымдар, және саудалық және өзге кредиторлық берешек, несиелер және қаржылық лизинг бойынша міндеттемелері көрсетілген шетелдік валюталардың өзгеруін қадағалай отырып, шетелдік валюталардың бағамдарының өзгеру тәуекелін шектейді.

Өтімділік тәуекелін басқару

Өтімділік тәуекелі – Компанияда ақшалай қаражатты немесе басқа қаржылық активті беру арқылы есептелетін қаржы міндеттемелерімен байланысты міндеттерді орындаған кезде қиындықтардың туындау тәуекелі. Компанияның өтімділікті басқару тәсілі – әдеттегі және күйзелісті жағдайларда тиімсіз шығындарға жол бермей және Компания беделіне қауіп төндірмей Компанияда өз міндеттемелерін уақытылы өтеуіне жеткілікті өтімді қаражаттың мүмкіндігінше тұрақты болуын қамтамасыз ету.

Өтімділік тәуекелдерді басқару бойынша айрықша жауапкершілік Компания басшылығы үшін қысқа мерзімді, орта мерзімді және ұзақ мерзімді қорландыру бөлігінде өтімділік тәуекелдерін басқару жөніндегі тиісті негізді және өтімділікті басқаруға қойылатын талаптарды жасаған Директорлар Кеңесіне жүктеледі. Компания өтімділік тәуекелін жөнді резервтерді пайдалану арқылы, сондай-ақ ақша ағындарына тұрақты мониторинг пен болжам жасау және қаржы активтері мен міндеттемелер бойынша мерзімдерді салыстыру жолымен басқарады.

Сыйақы және өтімділік мөлшерлемелерінің кестелері

Келесі кестеде туынды емес қаржы міндеттемелері бойынша өтеудің шарттық мерзімдері көрсетіледі. Кестелер Компаниядан төлемнің талап етілуі мүмкін ең ертерек күннің негізінде қаржы міндеттемелері бойынша ақша ағындарының дисконтталмаған қозғалысының негізінде жасалды

	3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1-5 жыл	5 жылдан жоғары	Жиыны
2017 ж.					
Қаржылық міндеттемелер					
Пайызсыз					
Саудалық және өзге кредиторлық берешек	11,976,421	221,357			12,197,778
Құбылмалы мөлшерлемесімен					
Несиелер (теңгемен жасасқан)	237,374	690,314	3,158,881	1,653,343	5,739,912
Тиянақталған мөлшерлемесімен					
Қаржылық лизинг бойынша міндеттемелері	4,027,966	12,310,041	62,540,186	40,935,745	119,813,938
2016 ж.					
Қаржылық міндеттемелер					
Пайызсыз					
Саудалық және өзге кредиторлық берешек	12,363,922	190,560			12,554,482
Құбылмалы мөлшерлемесімен					
Несиелер (теңгемен жасасқан)	248,552	740,671	3,397,681	2,365,873	6,752,777
Тиянақталған мөлшерлемесімен					
Қаржылық лизинг бойынша міндеттемелері	4,303,012	13,199,379	67,007,955	59,091,317	143,601,663

Келесі кестеде туынды емес қаржы активтері бойынша өтеудің күтілетін мерзімдері көрсетіледі. Кесте, Компания ақша қозғалысы басқа кезеңде болады деп күтетін жағдайларды қоспағанда, осы активтер бойынша алынатын сыйақыны қоса алғанда, қаржылық активтердің дисконтталмаған келісімшарттық міндеттемелерінің негізінде жасалды

	Орташа өлшенген тиімді мөлшерлеме %	3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1-5 жыл	5 жылдан жоғары	Жиыны
2017 ж.						
Қаржылық активтер						
Пайызсыз						
Саудалық және өзге дебиторлық берешек		8,279,613	200,296	1,110,319	193,671	9,783,899
Кепілдікті салымдар		6,826,283	4,743,287	2,989,001	3,556,927	18,115,498
Ақша қаражаттары және олардың баламалары		49,245,150				49,245,150
Тиянақталған мөлшерлемесімен						
Банктердегі депозиттер	4.55	1,570				1,570
2016 ж.						
Қаржылық активтер						
Пайызсыз						
Саудалық және өзге дебиторлық берешек		6,481,069	868,265	1,978,106	79,467	9,406,907
Кепілдікті салымдар		5,224,013	6,422,401	2,696,710	2,436,102	16,779,226
Ақша қаражаттары және олардың баламалары		9,994,243				9,994,243
Тиянақталған мөлшерлемесімен						
Банктердегі депозиттер	4.55	33,187,073				33,187,073

Әділ құн

Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Ақша қаражаттарының және олардың баламаларының баланстық құны шамамен олардың әділ құнына тең, өйткені олар не қысқа мерзімді, не өзіне сыйақыларды қамтиды және дисконтталмайды.

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржылық құралдар

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржылық құралдарды бағалау көпшілік бөлігі тікелей немесе жанама жалпы қол жетімді болып табылатын ақпаратқа негізделеді және бағалаулар бір немесе бірнеше қол жетімсіз бағалар негізінде жасалады. Мұндай бағалау әділ құн иерархиясында 3-деңгей болып табылады.

Кепілдік депозиттер

Кепілдік депозиттер, амортизацияланған құны бойынша танылады. Басшылық таза баланстық құнды олардың әділ құнына шамамен тең деп есептейді.

Саудалық және өзге дебиторлық және кредиторлық берешектер

Өтеу мерзімі алты айдан кем болатын дебиторлық және кредиторлық берешектер үшін әділ құн баланстық құннан аздап қана ерекшеленеді, өйткені уақыт бойынша ақша құнының әсері елеулі емес.

Несиелер

Несиелер әділ құнына жақын амортизацияланған құнымен көрсетіледі. Менеджменттің тұжырымы бойынша баланстық құн шамамен әділ құнын құрайды деп есептейді.

Қаржылық лизинг бойынша міндеттемелері

Қаржылық лизинг бойынша алғаш міндеттемелер бастапқыда жалдау мерзімінің басындағы жалдаған мүліктің әділ құны мен ең аз жалдау төлемдердің дисконтталған құнының қайсысы төмен болса сол құнымен есепке алынады. Менеджменттің тұжырымы бойынша баланстық құн шамамен әділ құнын құрайды деп есептейді.

Резервтер

Қаржы міндеттемелері анықтамасына түсетін резервтер үшін әділ құн мен ағымдағы құнның айырмашылығы елеусіз, өйткені ақшаның уақытша құнының әсері елеулі емес.

26. Қаржы құралдарының әділ құны

Компанияның есеп саясатының жекелеген ережелері және бірқатар ашып көрсетулер қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құнын бағалауды талап етеді.

Компания әділ құнды бағалау үшін бақылау жүйесін құрды. Осы жүйеге сәйкес, 3 деңгей бағалауларын қоса алғанда, барлық маңызды әділ құн өлшеуді қадағалау үшін жауапты бағалаушылар тобы бар.

Бағалау жөніндегі мамандар тобы үнемі бақыланбайтын маңызды деректерді және бағалауды түзетуді тексереді. Егер әділ құн бойынша бағалау үшін брокер немесе құнды анықтау агенттіктері сияқты үшінші тұлғалардан алынған ақпарат қолданылса, бағалау тобының мамандары үшінші тараптардан алынған дәлелдерді, алынған бағалаудың ҚЕХС талаптарына сәйкестігі туралы негіздеме мәнін, алынған бағалау жатқызылуы тиіс әділ құн иерархиясының деңгейін анықтауды қоса алғанда талдайды.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құнын бағалау кезінде, Компания мүмкіндігінше нарықтың бақылаулы деректерін қолданады. Әділ құнды бағалау әділ құнды иерархияның әртүрлі деңгейлеріне жатады, ол тиісті бағалау әдістерінде пайдаланылатын кірістерге байланысты

- » 1-деңгей: белсенді нарықтарда бірдей активтер мен міндеттемелер бойынша белгіленген (түзетілмеген) бағалар.
- » 2-деңгей: тікелей (яғни, баға сияқты) немесе жанама (яғни, бағалар негізінде анықталған) түрде бақыланатын, 1-деңгей бағалаулары үшін қолданылатын, белгіленген бағалардан бөлек бастапқы деректер.
- » 3-деңгей: бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген активтер мен міндеттемелер үшін бастапқы деректер (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Активтің немесе міндеттеменің әділ құнын анықтау үшін пайдаланылатын бастапқы деректер әр түрлі әділ құн иерархиялық деңгейлеріне жатқызылуы мүмкін болса, әділ құнның бағалауы неғұрлым төмен деңгейдің бастапқы деректері сәйкес келетін және барлық бағалау үшін елеулі болып табылатын иерархия деңгейіне жатады.

Компания өзгеріс енгізілген есепті кезеңнің аяқталу күніне әділ құн иерархиясының деңгейлері арасындағы аударымды таниды.

Әділ құнды бағалау кезінде жасалған болжамдар туралы қосымша ақпарат төмендегі ескертулерде берілген: Ескертпе 25 - Қаржылық құралдар.

27. Шартты міндеттемелер

Капитал міндеттемелері

2012 жылы Компания үш Boeing-767 әуе кемелерін сатып алу үшін Boeing компаниясымен қаржылық лизинг бойынша келісім жасасты. Компания көзделген кестеге сәйкес алдын ала төлемдер төлеу үшін міндеттемелері бар. Соңғы алдын ала төлем 2020 жылға және Боинг-787 әуе кемелерін жеткізу енді 2021 жылға жоспарланған.

Жасасқан келісім шарттарға сәйкес әуе кемелердің сатып алу құны көрсету мүмкін емес.

Операциялық жалдау жөніндегі міндеттемелер

Әуе кемелер

Әуе кемелеріне арналған операциялық лизингтік келісімшарттар 5 жылдан 10 жылға дейін созылады. Компанияның операциялық жалдау туралы барлық келісімшарттары, егер Компания кеңейту опционын пайдаланса, нарықтық бағаларды жаңарту үшін бөлімдерден тұрады. Компания жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активтерді сатып алуға мүмкіндігі жоқ.

Тіркелген және өзгертін айнамалы жалдау төлемдердің тіркелген бөлігі АҚШ долларымен деноминацияланып, төленуге тиіс. Бұл валюта әуе кемелерін жалдау кезінде халықаралық есеп айырысуларда күн сайын пайдаланылады

Қолданыстағы әуе кемелердің операциялық жалдау жөніндегі күші жоғалмайтын міндеттемелер:

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Бір жылдың ішінде	21,638,949	19,158,356
Бір жылдан кейін, бірақ бес жылдан аспайды	38,247,190	34,912,923
Бес жылдан астам	7,321,588	1,454,711
	67,207,727	55,525,990

2018 жылдан 2019 жылға жеткізілетін әуе кемелердің операциялық жалдау жөніндегі күші жойылмайтын міндеттемелер:

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Бір жылдың ішінде	5,593,313	3,772,005
Бір жылдан кейін, бірақ бес жылдан аспайды	58,392,792	61,274,888
Бес жылдан астам	60,100,010	88,865,767
	124,086,115	153,912,660

2015 жылдың маусымында Компания кейбір ағымдағы жалдаудағы әуе кемелерінің мерзіміне байланысты ауыстыру және болашақта кеңеюі үшін жеті Airbus A320neo отбасы әуе кемелерінің операциялық жалдау шарттарына қол қойды. Бір A320neo 2016 жылдың екінші жартысында жеткізілген, ал қалған алты әуе кеме 2018 және 2019 жылдары жеткізуге жоспарланып отыр.

2015 жылғы қыркүйек айында Компания Airbus A320neo қатарына жататын 4 әуе кемелері бойынша операциялық лизинг туралы келісімге қол қойды. Бір A320neo 2017 жылы желтоқсанда жеткізілді және кейбір ағымдағы жалдау келісімдерінің мерзімінің өтуіне байланысты ауыстыру және болашақта кеңеюі үшін 2018 жылы үш әуе кемесі күтілуде.

2017 жылдың 31 желтоқсанында аккредитивтер 42,364 мың АҚШ доллар соманы құрады, оның ішінде 32,864 мың АҚШ доллар техникалық қызмет көрсету бойынша кепілдікті салымдармен қамсыздандырылып және қалған 9,500 мың АҚШ доллары кепілдіксіз соманы құрады. Бұндай аккредитивтер төрт Embraer E190 және алты Airbus ұшағын жалға берушіге қайтару бойынша техникалық қызмет көрсету жауапкершілігін орындамаған жағдайда өтеу кепілдігі ретінде алынды.

Операциялық жалдау жөніндегі төлемдер бойынша жойылмайтын міндеттемелер төменде көрсетілген:

	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Бір жылдың ішінде	574,790	387,015
Бір жылмен бес жылдың арасында	810,982	1,004,824
	1,385,772	1,391,839

Сақтандыру

Авиациялық сақтандыру

Компания әуе кемелерді қолдану бойынша сақтандыру өтеліміне зор көңіл бөледі, сондықтан халықаралық мәртебелі брокер қызметі арқылы қаржылық тұрақтылық бойынша жоғары рейтингіне ие халықаралық Сақтандыру нарықтарының көбісінде (мысалы, Lloyds) авиациялық тәуекелдерді қарастырады. Сақтандыру өтелімінің түрлері төменде берілген:

- » Әуе кемесінің, қосалқы бөлшектері мен жабдықтарының мүліктік нұқсандарының «Барлық тәуекелдерін» авиациялық сақтандыру және авиакомпанияның үшінші тұлғалар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру;
- » Әуе кемелерінің мүліктік нұсқаны тәуекелдерін авиациялық сақтандыру;
- » Соғыстың салдарынан әуе кемелерінің мүліктік нұсқаны тәуекелдерін және қосалқы бөлшектерді қоса алғанда, олармен қауымдасқан әуе кемесіне мүліктік нұқсанның тәуекелдерін авиациялық сақтандыру;
- » Соғыс, әуе кемесін заңсыз тартып алу (айдап әкету) тәуекелдерінің және олармен қауымдасқан тәуекелдердің салдарын авиациялық сақтандыру.

Сақтандырудың басқа түрлері

Авиациялық сақтандыру өтелімінен басқа әуе компаниясы мүлік пен жалпы міндеттемелеріне зиянның қаржылық тәуекелін төмендету және жазатайым оқиғаларға ұшыраған қызметкерлерге өтемақы төлеу әрі медициналық шығынды өтеу үшін авиациялық емес сақтандыру полистерін үнемі сатып алып тұрады:

- » Қызметкерлерді медициналық сақтандыру;
- » Директорлардың және лауазымды тұлғалардың жауапкершілігін сақтандыру;
- » Мүлікті сақтандыру;
- » Көлік құралдарын кешенді сақтандыру;
- » Лауазымдық міндеттерін орындау кезінде жазатайым оқиғалардан сақтандыру;
- » Қызметкердің өмірі мен денсаулығына келтірілген нұқсан үшін жұмыс берушінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру;
- » Кеден басқармасының алдында азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандыру;
- » Ұшқыштарды ұшу құқығынан айыратын оқыс оқиғадан ерікті түрде сақтандыру;
- » Қоймадағы тауарларды сақтандыру.

Салықтық шартты міндеттемелер

Қазақстан Республикасының салық жүйесі салыстырмалы түрде жаңа болып табылады және салықтардың көптеген аралуан түрлерімен және заңнамадағы, ресми жарияланымдардағы және сот шешімдеріндегі жиі өзгерістермен сипатталады. Салықтарды елеулі айыппұлдар салуға, өсімпұлдар есептеуге және өндіріп алуға құқығы бар бірқатар реттеуші органдар тексеруі тиіс.

Салық жылы салық органдарының тексеруі үшін келесі күнтізбелік бес жылдың ішінде ашық болып қалады, алайда, кейбір жағдайларда салық жылы бұдан да ұзақ мерзім ашық болып қалуы мүмкін.

Басшылық қолданылатын салық заңнамасының, ресми түсініктемелердің және сот шешімдерінің түсіндірмелеріне негізделі отырып, салық міндеттемелерін бара-бар көрсеткеніне сенімді. Алайда тиісті салық органдарының түсіндірмелері ерекшеленуі және бұл қаржы есептілігіне елеулі әсер етуі мүмкін.

Компанияның функционалдық валютасы АҚШ доллары болып табылады, себебі бұл валюта тиісті операциялардың, оқиғалар мен жағдайлардың экономикалық салдарларын барынша нақты көрсетеді. Қазақстан Республикасының Салық кодексінде теңгеден басқа функционалдық валютаның қолданылуын түсіндіретін ережелер жоқ. Соған қарамастан, Салық кодексі Қазақстан Республикасының барлық салық төлеушілерін теңгемен салық міндеттемелерін есептеуге және төлеуге міндеттейді. Сондықтан белгілі пайымдауды қолдану арқылы компания салық және салық салу мақсаттары үшін теңгемен есеп жүргізіп, есептейді. Бұл көзқарас қолданыстағы заңнамада ең қолайлы болып саналатынына Басшылық сенімді.

Операциялық орта

Қазақстанды қоса алғанда, дамушы елдердің нарықтары неғұрлым дамыған нарықтардың тәуекелдерінен ерекшеленетін экономикалық, саяси, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелдерге бейім болады. Қазақстанда бизнестің жүргізілуін реттейтін заңдар мен нормативтік актілер баяғыша тез өзгерістерге бейім. Салық, валюта және кеден заңнамасын әртүрлі түсіну мүмкіндіктері бар. Қазақстанның дамуының болашақ бағыты негізінен қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге, мемлекеттің экономикалық, салық және кредиттік-қаржылық саясатына және елдегі политикалық жағдайдың өзгеруіне байланысты.

Қазақстанның мұнай мен газдың үлкен көлемін өндіруіне және экспорттауына байланысты, оның экономикасы мұнай мен газдың әлемдік бағаларының өзгерістеріне ерекше сезімтал болып келеді.

Қазақстан теңгесінің құны едәуір түсіп кетіп, ал дүниежүзі бойынша мұнай бағасының төмендеуі бизнес ортадағы белгісіздік деңгейін күшейтті.

28. Байланысты тараптармен операциялар

Бақылау қатынастары

Компанияның акционерлері Қазақстан Республикасының Үкіметі атынан «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-ауқат Қоры» АҚ және «BAE Systems Kazakhstan Ltd.» компаниясы болып табылады, олар Компания акцияларының тиісінше 51%-на және 49%-на иелік етеді.

2007 жылы акционерлер екі тәуелсіз директорларды тағайындады; біріншісі «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-ауқат Қоры» АҚ, және екіншісі «BAE Systems Kazakhstan Ltd.». 2017 жылы тәуелсіз директорларға төленген сыйақылардың жалпы сомасы 30,481 мың теңгені құрады (2016 ж.: 25,804 мың теңге).

Басшылыққа сыйақы

2017 жылы басқару, бақылау және Компанияның қызметін жоспарлауда өкілеттік пен жауапкершілікке ие негізгі басшылық, жалақы мен бонустарды қоса келесі сыйақыларды алды (6-шы Ескерту):

	2017 ж.	2016 ж.
Жалақы және бонустар	1,185,811	1,323,081
Әлеуметтік салық	135,798	141,853
	1,321,609	1,464,934

Байланысты тараптар

Компания акционерлерін және осы акционерлер жеке немесе бірге акциялардың бақылау пакетіне иелік ететін барлық басқа компанияларды қамтиды.

Компания Мемлекеттік органдарға, агенттіктерге және Мемлекет бақылайтын кәсіпорындарға авиакөлік қызметтерін ұсынады. Бұл операциялар Компанияның әдеттегі операциялық қызметінің барысында Мемлекеттің тікелей бақылауына түспейтін басқа кәсіпорындарға қызметтер ұсынумен салыстыруға болатын шарттарда жүргізіледі.

Компания тауарлар мен қызметтерді сатып алу және сату үшін сатып алулар, бағалар және бекіту процестері бойынша стратегияларды жасады және ендірі. Мұндай стратегиялық сатып алулар, бағалар және бекіту процестері контрагенттің мемлекет бақылайтын кәсіпорын болып табылуына немесе табылмауына байланысты болмайды.

Байланысты тараптармен операциялардың потенциалды ықпалын, баға стратегияларын, сатып алу және бекіту процестерін, және байланысты тараптармен операциялардың осы қаржы есептілігіне әлеуетті ықпалын түсіну үшін қажетті ақпаратты қарастырып, Компания басшылығы мына төмендегі операцияларға байланысты тараптармен операциялар ретінде ашып көрсетуді талап етеді деп санайды:

Алынған қызметтер	2017 ж.		2016 ж.	
	Операция сомасы	Есеп айырысулар бойынша қалдық	Операция сомасы	Есеп айырысулар бойынша қалдық
Мемлекеттік компаниялар	10,251,193	(143,262)	7,083,479	(42,992)
Акционерлердің еншілес компаниялары	1,552,391	28,047	1,622,935	(89)
	11,803,584	(115,215)	8,706,414	(43,081)

Байланысты тараптардан алынған қызметтер әуежайлардың, навигацияның қызметтерімен және метеорологиялық қамсыздандырумен көрсетілген.

Компания көрсеткен қызметтер	2017 ж.		2016 ж.	
	Операция сомасы	Есеп айырысулар бойынша қалдық	Операция сомасы	Есеп айырысулар бойынша қалдық
Акционерлердің еншілес компаниялары	533,507	160,427	324,017	50,949
	533,507	160,427	324,017	50,949

Байланысты тараптармен өзара есеп айырысулар бойынша барлық қалдықтар есепті күннен бастап алты айдың ішінде өтелетін болады. Барлық қалдықтар қамсыздандырылмаған болып табылады.

29. Қаржы есептілігін бекіту

Бұл қаржы есептілігін Компания басшылығы мақұлдап, 2017 жылдың 30 Наурызда шығаруға бекітті.